Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 292 (14006) | 1972 оной декабриин 13, среда | Сэн 2 мүнгэн

ДЕПУТАДАЙ ЯЛГА БА ДҮРИМ

КПСС-эй XXIV съезд Соведүүдэй, депутадуудай үүр- саашадань дээшэлүүлжэ, олониитэ ажалшадые гүрэ- засаг хүтэлбэрилгэдэ бүри үргэнөөр хабаадуулха илго табиһан бэлэй. Бүхы Соведүүдэй, депутадуудай ы ябуулгын гурим тодорхойлһон хуули баталан аба- саг ерээ гээд партиин XXIV съезд дээрэ нүхэр Л. И. жневэй хэһэн тоосоото элидхэл дотор хэлэгдээ һэн. нэ хуулиие СССР-эй Верховно Соведэй энэ жэлэй тябрь һара соо болоһон сесси баталан абаа. Энэ лиие бүхы депутадууд, бүхы совет арад һайшаан ан байна.

СССР-тэ ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй депу- уд тухай» хуулиин баталагдан абтаһанай һүүлээр утадуудай, нютагай Соведүүдэй үүргэ дээшэлээ, ажал улгань эдэбхижээ. Энэ ушарые манай республикын агай Соведүүдэй жэшээ дээрэһээ хаража болоно. хаанагүй ажахын, соёл культурын асуудалнуудые дхэлгэдэ Соведүүд, тэдэнэй депутадууд бүри эдэбхи- ээр, оролдосотойгоор хабаададаг болоо. Малшадай, анизаторнуудай, таряашадай бүхэсоюзна социалис мсөөндэ депутадууд түрүү зэргэдэ жагсана. Нютаг эдэ һайн һайхан эдэбхи үүсхэлэй эхи табигшад заата- депутадууд лэ болодог. Жэшээнь, Хяагтын аймагай айн совхозой һаалишадай. Түнхэнэй «Сибиряк» кол- й малшадай, Борьёогой совхозой хонишодой дунда эрһэн социалис мүрысөөе эндэхи нютагай Соведүү- депутадууд үүсхэһэн байха. Гадна нютагай ажахын. и хүн зоной ажаһуудал һайжаруулха бүхы асуу- ууд тэдэнэйл хабаадалгатайгаар шиидхэгдэжэ байһа- ь ойлгосотой ааб даа.

епутадуудай иимэ эдэбхи ехэтэй ажал ябуулгань адаа бүри үргэдэхэнь, аша үрэ ехэтэй болохонь аггүй. Ушар юуб гэхэдэ, депутат тухай гараһан дүрим болбол тэрэнэй эрхэ болон уялгыень ехэ ожо, үүргэ болон харюусалгыень улам дээшэлүүлнэ. тат — гүрэнэй засаг барижа, арадтаа алба хэжэ бай- хүн. Тиимэһээ тэрэнэй эрхэ түлөөлэлгэнь ехэ. Сове- даалгабаряар гү, али өөрынгөө үүсхэлээр депутат эй органуудай, предприяти, колхоз, совхозуудай бо- эмхи зургаануудай хүдэлмэри шалгаха эрхэтэй. Энэ хадаа абтаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые оло- ын зүгһөө хинажа байха тон шухала арга болоно. депутадай табиһан асуудалда харюу үгэхэ хэмжээн ол Соведүүдэй хүдэлмэриие эдэбхитэй болгохо, һун- адай захяа дүүргэхэдэ һайн нүлөө үзүүлхэ гурим Олониитэ һунгагшадтаяа холбоо барисаагаа бүри бэхижүүлхэ, тоосоогоо тэдэнэй үмэнэ ходо хэжэ а гэхэ мэтэ тодорхой уялгануудаа мүнөөнэй эрхэ алда, социалис демократиин бүри үргэдэжэ байха- депутат улам һайнаар дүүргэжэ байха зэргэтэй. Дии- и олон депутадууд һунгагшадай найдабариие нангин г дээрэ тооложо, нарин нягтаар дүүргэжэ ябадаг. өр депутадай нэрэ хүндые хухалжа ябаһан, даажа ан уялгадаа, хэлэһэн үгэдөө хүрэдэггүй хүнүүдые агшад һөөргэнь дуудажа, депутадай уялгаһаа сүлөөл- эрхэтэй. Депутадай эдэ бүхы эрхэ, уялганууд шэнэ м дотор тодорхойгоор хэлэгдэнхэй.

эршэлэн депутат тушаа Соведүүд, тэрэнэй органууд эрхэтэйб, уялгатайб гэжэ дүрим дотор заагдаа. эдэ тушаал даажа байһан хүтэлбэрилэгшэд, гүрэнэй нууд эрхэ, уялгаяа дүүргэхэдэнь депутадта али бо- туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлжэ байхаар уялгалаг- Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, депутадай амжалтатайгаар хү- бүхы эрхэ нүхэсэл байгуулагданхай. Энээниие ба- лан нэгэ жэшээ дурдая.

оушкин городой ажалшадай депутадуудай Соведэй тат Н. И. Скирда гэгшые эндэхи нютагай Соведэй, эй гүйсэдхэхэ комитедэй зүбшөөлгүйгөөр ондоо да, бага салинтай ажалда оруулһан байгаа. Тиигэжэ СР-тэхи ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй депу- уд тухай» хуулиин 32 статьяда хэлэгдэһэн дүрим дээ. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Пре- ум энэ ушарые буруу гэжэ тоолоод, депутат Н. И. дые хуушан ажалдань дахин оруулхые дурадхаа. ябадал гаргаһан предприятиинь хүтэлбэрилэгшэд раанай зүгһөө харюусалгада хабаадуулагдаа.

э баримтые дурдаһан ушар гэбэл, депутат тухай дү- шууд сэхээр бэелүүлэгдэжэ байха, тиигээд депута- айнаар хүдэлхэ бүхы эрхэ байдал хангагдаха ёһо- Энээн тушаа партийна организацинууд онсо анха- а хандуулжа байха болоно.

путат тухай дүрим бүхы Соведүүдэй, бүхы депута- ай ажалые улам һайжаруулжа, манай ороной эко- ко болон соёл культурын хүгжэлтэдэ һайн нүлөө хэ байна.

най орон дотор 2 миллионһоо олон депутадууд тоо- мо, Соведүүдэй эдэбхитэд гэжэ бүришье олон хү- хүдэлжэ байдаг. Энэ хадаа айхабтар ехэ хүсэн, Со- үрэнэй засагые арадай эдэ һунгамалнууд бэелүүл- дэнэрэй ажал ябуулгын үрэ дүнгүүд — Совет заса- уйлаһан бүхы амжалта илалтанууд мүн. СССР-эй элэй ойе тэмдэглэжэ байһан сагта энээн тухай омог эн хэлэхэдэ болоно.

МАЛШАД! БҮХЭСОЮЗНА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ БҮГЭДООРЭН ЖАГСАЯ!

ХУЛЬҺА, ХАГДА САБШАНА

ХУРАМХААН. Манай штатнабэшэ корреспондент Василий Гармаев нигэжэ дамжуулна: Үбэлжэлгээ эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, нинтынгээ адууһа малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхээр бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоһон аймагай колхоз, совхозуудай малшад, хонишод хульһа, хагда, ожорһо сабшажа, нарһанай шэлбүүһэ отолжо бэлэдхэхэ габшагай һара соносхобо. Тиин мүнөө бии байгаа үбһэ тэжээлээ гамтайгаар гаргашалжа, хонии, малаа һайнаар ондо оруулхын түлөө нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэхээр ажахы бүхэндэ тусхай бригада, звенонууд эмхидхэгдэжэ байна. Һаяын мэдээгээр, Аргатын, Хурамхаанай совхозуудай болон Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшад нуур, голой эрьенүүдээр таран ошожо, хагда, ожорһо, хульһа сабшажа захалба. Тиихэдэ нү гөөдэ зариманиинь ойдо гаража, нарһанай шэлбүүһэ бэлэдхэнэ. Нигэжэ бэлэдхэһэн тэжээлээ хэршэжэ бутаруулаад, талха таряанай зүйлтэй холижо малдаа эдюулхэ юм.

Габшагай һарын эршэтэ ажал үргэлжэлһөөр.

Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхоздо харюусалгата ажалдаа ханамжатайгаар хандадаг, дүршэлтэй бэрхэ һаалишад яһала олон юм. Жэшээлбэл, һаалиин 1-дэхи гүүртын һаалишан Дора Максимова һү һааха, гүрэндэ худалдахаар хараалагдаһан түсэбөө дүүргэжэ байнхай. Эдэ үдэрнүүдтэ Дора Ухнаевна Максимова үбэлэй үедэ үнеэн бүриһөө 1250 килограмм һү һаахаар абаһан уялгаяа болзортонь дүүргэхын түлөө шармайн оролдожо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Максимова.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ҮГЭНЬ БАТА

Хүрбын совхозой малшад КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй тогтоолые зүбшэн хэлсэжэ, бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо байһан тухайгаа мэдүүлнэ. Ажахын түрүү малшад Дугар Лундуков, Цырен-Долгор Бальжирова гэгшэд 100 хашараг Тохорюугта тосхондо харууһална. Эдэ ажалша бэрхэ нүхэднай үбэлэйшье туршада харууһалжа байһан үхэр бүриеэ сүүдхын туршада 1000 граммһаа доошо бэшээр нэмээжэ абаха гэһэн социалис уялга батлан абанхай, шармайн ажаллана.

Байгша ондо тус ажахыда үбһэ тэжээл һураггүй багаар бэлэдхэгдэжэ абтаа. Гэбэшье Дугар Лундуков, Цырен-Долгор Бальжирова гэгшэд тунхаринагүй. Малаа рационой ёһоор эдеэлүүлнэ, мүн һолоомо хэршэжэ, талха таряанай зүйлтэй холижо эдюулнэ. Хараалһанаа заатагүй дүүргэжэ шададаг ажалша бэрхэ үхэршэдэй хэлэһэн үгэдэ гүйсэд этигэмээр.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.

Хори.

ҺАЙНААР АЖАЛЛАХАБДИ

Һүүлэй үдэрнүүдтэ ажахымнай бүхы фермэ, отара, бригаданuудта, мүн заһабарилгын мастерскойдо олон хүнэй хабаадалгатай суглаанууд болоо. Тэндэ сугларһан малшад, һаалишад, гахайшад, шубуушад, таряашад, механизаторнууд 1972—1973 оной үбэлжэлгын үедэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр абаха, бэлэдхэхын түлөө мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй тогтоолые ехэл ханалгатайгаар зүбшэн хэлсээ.

Социалис мүрысөө хайшан тэжэ эмхидхэхэб, ямар арга боломжонуудые хэрэглээ һаа, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэбибди гэжэ суглаануудта үгэ хэлэһэн хүн бүхэн нэгэл һанал эрмэлзэлтэй байһанаа мэдүүлээ. Фермэ, отара, бригадын коллективүүд, хүн бүхэн урид абаһан уялгануудаа дахин хаража үзөөд, бүри дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаа.

Байгша ондо гандуу уларилтай жэл байжа, үбһэ тэжээлэй багаар бэлэдхэгдээшье һаань, һаалишад, малшаднай бүхы мэргэжэл шадабаряа элсүүлэн, габшагай шангаар ажаллажа, 1972 ондо муу бэшэ дүн туйлаа.

Жэшээнь, бүхы фермэнүүдэй һайнаар ажаллаһанай ашаар совхоз гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэбые декабриин 4-дэ дүүргээ. Бүхыдөө совхоз 13 мянган центнер һү бэлэдхэлэй пунктда оруулаа. Мүнөө түсэбһөө гадуур үдэр бүри хэдэн зуун центнер сагаан эдеэн тушаагдана.

Совхоз соогоо дэлгэрһэн мүрысөөндэ Буй тосхоной гурбадахи фермэ (даагшань А. Л. Корытова), Нарин-Нугын дүрбэдэхи фермэ (даагшань П. Т. Разницын) мүнөө жэлдэ ходо түрүү зэргэдэ ябана. Нарин-Нугын фермэ энэ жэлдэ совхозой дирекци, партком, хүдэлмэришэдэй комитедэй дамжуулгын Улаан тугые табан һара удаагаар абажа ябана. Тус фермын түрүү һаалишан Валентина Дульянинова жэлэй 11 һарада үнеэн бүриһөө 2546 килограмм һү һаагаад, жэлэйнгээ социалис уялгые болзорһоонь урид, 113 процент дүүргэнхэй. Бэрхэ һаалишад Аграфена. Александра Шубинатан тэрээнтэй баһал ана-мана мүрысэдэг.

Бүхы фермэнүүднай энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2200 килограмм һү һааха социалис уялга абаһан һаа, мүнөө 11 һарада үнеэн бүхэнһөө 2100 шахуу килограмм һү һаанхай. Һаалишаднай уялгаяа үлүүлэн дүүргэхэ аргатай.

Юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ совхоз гүрэндөө 7510 центнер мяха тушааха даабаритай аад, тэрэнээ декабриин 15-да дүүргэхээр хараална. Ондоогоор хэлэбэл, нёдондонойхиһоо 870 центнерээр ехэ мяхан Эхэ орондо үгтэбэ. Энэ амжалтада гахайшад горитой хубита оруулна. Жэшээлхэдэ, совхозой гахайн фермынхид жэлэй эхинһээ хойшо хамта 3470 центнер мяха гүрэндэ тушаагаа гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһөө 500 шахуу центнерээр ехэ мяхан абтаа. Эхэ гахай харууһалдаг цехэйхид энэ үе соо 6 мянган поршоонхо абажа түлжүүлээ.

— КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй тогтоолтой танилсаад байхадаа, өөһэдынгөө арга боломжые хаража үзөөд, жэлэй дүүрэтэр нёдондонойхидо орходоо 430 гаран поршоонхо олоор абахын түлөө тэмсэхэ гэжэ шиидээбди,— гээд түрүү гахайшан Клавдия Конечных хэлээ.

Тэрэшэлэн ажахын шубуушад, хонишодшье баһал оролдосотойгоор ажаллан, үндэгэ, хонидой нооһо абаха, гүрэндэ тушааха жэлэй түсэбүүдые болзорһоонь урид амжалтатангаар дүүргэнхэй.

Үбһэ тэжээлээр тиимэ элбэг бэшэшье һаа, хамаг адууһа малаа дулаан байрада байлгажа, зүбөөр харууһалжа, бүхы тэжээлыень һайнаар буйлуулжа, шанаржуулжа эдюулээд, малшадай дунда социалис мүрысөө эршэмтэй шангаар эмхидхэн, үбэлжэлгын үедэ нэгэшье мал гарзалуулхагүй, түл түрэсыень гээлтэгүйгөөр абаха, мяха, һү, үндэгэ ехээр үйлэдбэрилхэ гэжэ совхозой бүхы ажалшад шармайн оролсоно.

М. ПАЛЬЧИН,
Бэшүүрэй аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ.

...ВЕТ ПРОФСОЮЗАЙ БЭЛЭГ

...НОЙ. (ТАСС). Вьетна- ...жалшадта Совет проф- ...удай бэлэгые дамжуул- ...аар ёһолол эндэ боло- ...ашина бүтээдэг хүдэл- ...дэй профсоюзай ЦК- ...рүүлэгшэ Н. В. Дра- ...түрүүтэй ВЦСПС-эй ...щи Вьетнамай проф- ...дай федерацида ме- ...скэ түхеэрэлгэ, меди- ...нүүд ба будуудые ...улан барюулаа. Энэнь ...амай ажалшадта, проф- ...дта ВЦСПС-эй эль- материальна туһалам- ...эгэ хуби болоно.

Вьетнамай профсоюзуудай федерациин Гүйсэдкомой президиумэй гэшүүн Нгуен Дых Тинь харюугай үгэ хэлэхэдээ, Советскэ Союзай үзүүлдэг аха дүү ёһоной туһаламжа Вьетнамай ажалшадай ба профсоюзуудай зориг бадаруулдаг нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно гэжэ тэмдэглэлээд, эдэ бэлэгүүдэй түлөө Совет ороной ажалшадта үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэбэ!

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн гүйсэхэеэ байһантай дашарамдуулан, Советскэ Союзай арад зондо Вьетнамай ажалшадай үнэн зүрхэнэй баясхалан дамжуулаад, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури табилгадаа бүри ехэ шэнэ амжалта туйлахыень хүсэбэ.

...ОНИИТЫН ТҮЛӨӨЛЭГШЭДЭЙ УУЛЗАЛГА

...ШИНГТОН. (ТАСС). ...американ олониитын ...эгшэдэй (VII Дартмут- ...конференци) ээлжээ- ...залга Хановер хотодо- ...Нью-Гэмпшир штат) ...утска колледждэ бо-

...уулзалгада СССР-эй ...вно Соведэй депута- ...США-гай конгрессэй ..., совет болон амери- ...эрдэмтэд, литераторнууд ...рналистнууд хабаадаба.

...нэр олон асуудал зүб- ...элсэһэн, хамтын мэ- ...тунхаглаһан байна.

...гша оной май соо ...а хотодо КПСС-эй ЦК- ...Генеральна секретарь ...Брежневэй, США-гай ...дент Р. Никсонэй гар ..., «Совет Социалис ...бликануудай Союзай ...ерикын Холбоото Шта- ...хоорондын харилсаа- ...гуримууд» гэжэ хамтын документ — түүхэтэ ехэ удха шанартай хэрэг, совет ба американ харилсаандахи хубилалта үүсхэһэн ушар болоно. Московско хэлсээнүүд сэхэ, шууд бэелүүлэгдэхэдээ, СССР США хоёрой хоорондын харилсаае үндэһөөрнь һайжаруулха, эб найрамдалай ба уласхоорондын харилсаа холбоо бэхижүүлгын хэрэгтэ шухала хубита болохо байха гэжэ уулзалгада хабаадагшад этигэнхэй.

Стратегическэ зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай совет, американ хөөрэлдөөнүүдэй хоёрдохи шата һайн харилсаанай, хоёр талын хуулита хүсэл эрмэлзэл хүндэлэлгын оршон байдалда үнгэрхэ гээд найдадаг байһанаа уулзалгада хабаадагшад элирхэйлэн мэдүүлбэ. Эдэнэр худалдаа наймаанай талаар совет-американ хэлсээнүүдые үрэтэйгөөр дүүргэхэ СССР США хоёрой хоорондын экономическа харилсаа хүгжөөлгэдэ һаад тойбо татадаг хизаарлалтануудые болюулха һанамжа хэлээ.

Европодохи шахардуу байдал нилээд һуларуулха ябадалда хүргэһэн, аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөө зарлалгада бэлдэхэ, тэрэшэлэн Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ба зэбсэглэлнүүдэй тоо хороохо тухай хэлсээнүүдые хэхэ түсэбүүдые һайшааһан мэдүүлгэ тунхаглагдаа.

Уулзалгада хабаадагшад Вьетнамдахи дайе болюулха, амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээндэ дары гар табиха шухала гэжэ мэдүүлбэд. ООН-ой Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой шиидхэбэритэй зохилдуулан, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые амгалан аргаар заһаруулха тон шухала байһые дабтан мэдүүлээ.

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЭНЬ ДАМЖАГГҮЙ

Үбэлэй туршада малаа дулаан байрада байлгажа, шахан таргалуулха талаар Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой үхэршэд нилээд дүй дүршэлтэй болонхой. Тус ажахын үхэршэд үбэлэй һаранuудта сүүдхын туршада үхэр бүхэнөө 1.000 граммаар нэмээжэ абаха тухайгаа республикынгаа малшадта хандаһан. Энээниие дэмжэн, ехэ мяханай түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ баһал оролсоһон тухайгаа Бэшүүрэй совхозой үхэршэд мэдүүлнэ.

Гутайн адаг гэжэ газарта тус ажахын мал шахан таргалуулдаг гүүртэ оршодог юм. Эндэ 6 үхэршэд тус бүридөө зуу шахуу хашарагуудые харууһална.

Гүүртые даагша Демид Демидович Белыхтэй уулзажа, малшадай ажал хэрэгээр һонирхоһон байнабди.

—Малшаднай Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозойхидой жэшээгээр шахамалнуудаа зүбөөр эдеэлүүлжэ, Эхэ орондоо гадартай тарган мяха тушааха гэһэн дайшалхы зорилготой ажаллана. Ажахымнай бэрхэ үхэршэдэй нэгэн Георгий Акимович Литвинцев, Виктор Белых нүхэртэеэ үнгэрэгшэ һарада муу бэшээр хүдэлжэ гараа. Эдэ нүхэднай ерэхэ жэлдэ тушаагдаха 160 гаран хашарагуудаа хагданда, таряанай үзүүртэ адуулбашье, үхэр бүриингөө шэгнүүрые сүүдхын туршада 800 граммаар нэмээжэ абаа. Дүй дүршэлөөр баян үхэршэд Михаил Севастьянович Афанасьев, Ананий Трифонович Литвинцев гэгшэд 1973 оной 1 кварталда тушаагдаха 320 хашараг харууһална. Гүрэндэ тушаагдаха үе болоторнь үхэршэд шахамал бүхэнөө 370—380 килограмм шэгнүүртэй болгожо ябуулха юм. Буруушад Тимофей Илларионович Афанасьев, Кирилл Кириллович Утенков гэгшэд харууһалжа байһан 200 гаран бурууннуудаа үбэлэй туршада центнерээр нэмээжэ абаха зорилготой ажаллана, — гэжэ Демид Демидович мантай уулзахадаа хөөрэбэ.

Нэгэ хэдэн үгөөр тус гүүртын байра байдал тухай хөөрэжэ үгэмөөр. Эндэхи үхэршэд малайнгаа байрые һайнаар хаһа сагтань дулааланхай. Малшад бүхы ажалаа оньһон түхеэрэлгын хүсөөр бүтээнэ. Эндэ бүдүүн тэжээл тараадаг «ТВК-80» түхэлэй 4 транспортёр, шэбхэ шабааһа арилгаха «ТСН-3б» түхэлэй оньһон түхеэрэлгэ тодхогдонхой юм. Шахамалнууд байраһаа гарангүй уһалха аргатай. Дуратай сагтань бүлеэн уһан түмэр соргоор урдажа ерэдэг. Бишыхан таһалгануудта хорёод шахамал байлгагдана. Таһалгануудые зүбшан үбһэ, һолоомо тарааха «ТВК-80» түхэлэй түхеэрэлгэ тодхогдонхой. Нүгөөдэ захадань түмэр хобоо хобто табигданхай. «ТВК-80» гэһэн түхеэрэлгэ хэрэглэдэг болоһоной ашаар нэгэ үхэршэн хахад часай туршада 120 шахамалнуудта үбһэ, ногоон һолоомо үгэжэ шадана.

— Иимэ арга хэрэглэжэ малаа эдеэлүүлхэдэтнай, эгээл захын таһалгада байһан шахамалнуудта шэншэдэһэн муу тэжээл хүртэшэдэггүй юм гү? — гэжэ һонирхсодобо.

— Малда үгтэхэ үбһэн, ногоон һолоомон фермын захада асарагдана. Шахамалнуудай талха тарлагаа эдижэ, уһалжа байһан үедэ бүдүүн тэжээлээ тараадагби. Хоёрдохёор, транспортёр дээрэ бүмбэлзэн ябаһан үбһэ, һолоомые мал һайшалан түүжэ эдижэ шадахагүй, — гэжэ үхэршэн Михаил Севастьянович Афанасьев манда ойлгуулба.

Һайнаар эдеэлжэ байһан 120 шахамалай шабааһа гараар түүхэ гээшэ тиимэшье бэлэхэн хэрэг бэшэ гэжэ малшан бүхэн һайн мэдэдэг гээшэ. Эндэ шэбхэ шабааһа гаргаха оньһон түхеэрэлгэ хэрэглэдэг болоһоной ашаар хоёрхон хүн тэды малай шабааһые час хахадай туршада этэнэ бшуу. Оньһон түхеэрэлгэнүүдые һайнаар хүдэлгэдэг болоһоор нэгэ үхэршэн зуугаад шахамал харууһалха аргатай.

Эндэхи малшад шахамалнуудаа табигдаһан рационойнь ёһоор, тогтомол сагтань эдеэлүүлхые оролдоно. Үдэрэй туршада нэгэ шахамалда 4 килограмм талха таряанай зүйл, 4,5 килограмм үбһэ, тэды шэнэ ногоон һолоомо үгэнэ гэхэ гү, али энэнь бүхыдөө 8 тэжээлэй единицэ болоно. Харин нэгэ буруудa үдэрэй туршада 5 тэжээлэй единицэ хүртэнэ. Таһалга бүхэндэ тусхай хобто соо малай долёохо дабһан бии.

— Түсэбтэ табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ манай Бэшүүрэй совхоз гүрэндэ 5.250 центнер мяха тушааха түсэбтэй юм. Хараалһан түсэб, даабаряа декабриин 15-да амжалтатайгаар бэелүүлжэ, болохоёо байһан һайндэрые ажалай бэлэгүүдээр угтахаар ажалланабди. Энэ һарын дүүрэтэр 34 үхэр тус бүридэнь 350 килограмм шэгнүүртэй болгожо, мяханай комбинат ябуулхабди. Гүүртэдэ зуугаад хашараг, буруу бии юм. Механизатор Николай Слепнёв эды олон малай шабааһа «МТЗ-50» тракторaар зоохын хажуугаар, мүн үбһэ; һолоомо фермын дэргэдэ асаржа үрдинэ, — гэжэ нүхэр Белых манда хэлэбэ.

Эндэхи үхэршэдэй байра байдалтай, ажал хүдэлмэритэйнь танилсаад байхада, эдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ гэжэ гүйсэд этигэмээр. Энэ эбтэй ажалша коллектив хараалһан түсэб, даабаряа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадабаряа гарган ажаллаха бэзэ гээд найдагдана.

Д. ХУБИТУЕВ,
манай корр.

Бэшүүрэй аймаг.

СЭМБЭ НЭХЭГШЭД ҺАЙНДЭРЛЭБЭ

Декабриин 7-ной үдэшэлэн сэмбэ нэхэгшэд соёл гэгээрэлэйнгээ ордон соо олоороо сугларба. Эдэнэр СССР-эй 50 жэлэй ойн һайндэрые тэмдэглэхэеэ соёлойнгоо ордон соо сугларба.

— Энэ түүхэтэ һайндэрые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула яһала ехэ зорилго урдамнай табигдаһан байгаа. Тэрэнээ бэелүүлжэ шадаабди. Түрүү хүдэлмэришэдэй ажалай туйлалтанууд үндэрөөр сэгнэгдээ, — гэжэ КПСС-эй Октябрьска районой секретарь Николай Николаевич Лоскутов хэлэбэ.

Сэмбэ нэхэгшэ Мария Андреевна Фомина байгша оной даабари болзорһоонь холо урид дүүргээ. Тэрэ мүнөө ерэхэ жэлэй февралиин түсэбөөр хүдэлнэ. Тиигэжэ КПСС-эй обкомой, республикын Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй болон облпрофсоведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба. Леонид Петрович Синицинэй даадаг бригадын сэмбэ нэхэгшэд һайн шанартайгаар ехэ бүд нэхэжэ шадана. Эдэнэр мүн лэ иимэ шагналда хүртэбэд.

Валентина Гаврилова үшөөл залуу юм. Гэбэшье тэрэ фабрика соогоо эгээл бэрхэ мэргэжэлтэн гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Баярай суглаанда хабаадаһан сэмбэ нэхэгшэд уран һайханай концерт хаража, үдэшэ орой болотор сэнгэбэд.

— Манай Коммунис парти, Совет орон бидэнэртэ, юрын эхэнэрнүүдтэ ажал хэхэ, амарха, һураха эрхэ олгуулаа. Энээнэйнь урмада бүри һайнаар хүдэлэел даа, — гэжэ Социалис Ажалай Герой Д. К. Тумурова хэлэжэ байгаа һэн.

Манай фабрикын хүдэлмэришэд бүри эдэбхитэйгээр хүдэлжэ, юһэдэхи табан жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргэхэл байха.

Г. БОРИСЕНКО.

БАЯРАЙ СУГЛААН БОЛОБО

ЗАКАМЕНСК хото. Эндэхи соёлой ордон һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй. Газаа, досоогуурнь хүн зон хүлгөөтэй. ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулагдаһан КПСС-эй Захааминай райкомой, аймагай, мүн городской Соведүүдэй баярай суглаан эндэ болоһон байна.

Баярай суглаанай президиумдэ хүндэтэ айлшад һуулсаа. Тэдэнэй дунда МНРП-гэй Булганай айкомой партийна хиналтын комиссиин түрүүлэгшэ Раднабазар, МНР-эй Сэлэнгын аймагай «Зэлтэр» гэжэ госхозой парткомой секретарь Дашжүгдэр, КПСС-эй Захааминай райкомой секретаряар ажаллаһан В. М. Биртанов, аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ байһан Ц. Б. Гармаев болон бусад байба.

«СССР-эй 50 жэл — ленинскэ национальна политикын илан мандаһанай гэршэ мүн» гэһэн элидхэл КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Б. Михеев баярай суглаан дээрэ хэбэ. Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министр Б. Н. Николаев аймагай хүдөөгэй ажалшадые алдарта һайндэртэй дашарамдуулан халуунаар амаршалаад, байгша ондо үбһэнэй, тэжээлэй ургамалнуудай баян ургаса хуряаһанайнь түлөө КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг аймагай хүтэлбэрилэгшэдтэ нэрьемэ альга ташалган доро барюулаа.

Баярай суглаан дээрэ аха дүү Монгол оронһоо ерэһэн айлшад нүхэд Раднабазар, Дашжүгдэр гэгшэд амаршалгын үгэ хэлэжэ, дурас хаалта бэлэгүүдые бараа.

Баярай суглаанай түгэсхэлдэ һайндэрэй ехэ концерт болоо. Тэрээндэ Закаменск хотын соёлой ордоной, Санагын, Үлэгшэнэй, Цахирай соёлой байшангуудай уран һайханай бүлгэмүүдэй эдэбхитэд хабаадалсаһан байна.

Д. ДАШИЕВ,
аймагай газетын редактор.

СССР-эй арадуудай агуухэ бүлэ дотор

Н. С. ЛАЗЕБНЫЙ.
КПСС-эй Горно-Алтайн обкомой нэгэдэхи секретарь

СОВЕТ ЗАСАГАЙ байгуулагдаhанhаа хойшо манай ороной социально-экономическа, нийтэ-политическэ ба соёл гэгээрэлэй али бүхы ажабайдалда, хүн түрэлтэнэй ажал ябуулгада, али бүхы нютагуудта үндэhэн хубилалтанууд болоо. Анханда гээгдэнги байдалтай байhан Соведүүдэй орон мүнөө дэбжэлтэ хүгжэлтын дээдэ шатада хүрэнхэй. Урдань хаанта засагай үедэ колонинууд байhан Россин гүрэнэй захa хизаараар ажаhуудаг бага яhатанай мүнөөнэй байдал энэ ехэ хубилалтые эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ.

Алтайн арад өөhэдынгөө ядарал зоболонто түүхые hайн мэдэдэг гээшэ. Тиимэhээ урданайнгаа ба мүнөөнэйнгөө байдалые тон зүбөөр сэгнэжэ шадаха байха. Горно-Алтай хадаа олон зуун жэлнүүдэй туршада эзэмдэлгэ, дарлалтын газар байhан шуу.

Харин эзэмдэгшэдэй, нютагайнгаа дарлагшадан урдаhаа эсэргүүсэн тэмсэхэдээ,ород арадые абарха хүсэн гэжэ Алтайн ажалша зон тоолодог, тэдэнтэй нэгэдэхэ ехэ хүсэлэнтэй байдаг hэн. Тэрэл хүсэлэнгынь 1756 ондо бэелүүлэгдээ. Тиихэдэ Горно-Алтай Росситай hайн дураараа нэгэдэhэн түүхэтэй. Энэ хани барисаата нэгэдэлгэ хадаа Алтайн уладай саашанхи хуби заяанда ехэ hайнаар нүлөөлhэн гээшэ. Гэбэшье тэрэ үедэ тэдэнэр дарлалта, мүлжэлгэhөө гүйсэд сүлөөлэгдөөгүй hааб даа.

Октябриин революциин урда тээ энэ хизаарай үргэн дэлюун газар дээрэ ямаршье промышленность гэжэ байгаагүй. Байгаалиинь айхабтар ехэ баялиг үеын үедэ ойроо хүртэнгүн хэбтэдэг hэн.

Ажалша олонитэ медицинскэ ямаршье туhаламжада хүртэхэ золгүй байгаа. Ажалшад экономическа, политическэ эрхэгүй, эрдэм шудалха, гэгээрэн болбосорхо гэхэдэнь, хамаг харгы хуу хаалгатай, саг үргэлжын ядаралда хашагданги ажаhуудаг hэн. Тэрэ үйдхарта харанхы байдалые мүнөөнэй байдалтай жэшээд үзэхэдэ, бүри зүүдэн шэнги hанагдаха юм.

Совет засагай илалта хадаа Алтайн улад зондо шэнэ байдал, зол жаргал асараа. Социальна удхатай асуудалнуудые шиидхэхэтэеэ хамта, Совет засаг Алтайн бага үндэhэ яhатанай үндэhөөрөө хосорхо эрхэ байдалhаань хамгаалан абарhан, саашадаа хүгжэн hалбарха замда оруулhан шуу.

Гэхэ зуура Совет засагай тогтон бэхижэлгэ, Соведүүдые эмхидхэлгэ болон тэдэнэй бодото ажал ябуулгань ангиин ехэ тэмсэлэй оршон байдал соо боложо үнгэрhэн юм. Засагаа алдаhан дарлагша анги, Алтайдахи буржуазна националистнууд сагаантантай хархис холбоо байгуулжа, Совет засагта эсэргүү харата муухай тэмсэл үүдхэhэн, алалсаа хюдалсаа эмхидхэhэн байна.

Англиин дайсадай арьяатан шэнгеэр гаашалаашье hаань, Алтайн ажалша улад Коммунис партиин хүтэлбэри доро Совет засаг бэхижүүлхын түлөө жагсан бодоhон, ородой хүдэлмэришэн ба тарялан ангинуудай туhаламжаар революцида эсэргүүсэгшэдэй галзуу үhэрилтые бута сохиhон, тиигэжэ 1920 оной эхеэр Горно-Алтайда Совет засаг дахинаа hэргэн мандаhан жэшээтэй.

РСФСР-эй ВЦИК-гай Президиум 1922 оной июниин 1-дэ Горно-Алтайн автономито область байгуулха тухай тогтоол абаhан юм. Иигэжэ Алтайн бага яhатанай хэтэ мүнхэдөө мартажа болохоор бэшэ түүхэтэ уиhар мүндэлhэн шуу.

Граждан дайнай үедэ ушарhан хойшолонгые, алибаа бандануудай үүдхэhэн харата добтолгонуудые усадхаха тэмсэлые, ажахын аhан шухала асуудалнуудые залуу автономито область гансаараа шиидхэн гаталжа шадахагүй байгаа. Партиин Центральна Комитет, Совет правительство политическэ, ажахын, социально-культурна али бүхы асуудалнуудые шиидхэхэдэнь хэмгүй ехэ туhа хүргэhэн гээшэ.

Совет болон партийна аппарадые бэхижүүлхэ зорилгоор область руу хүдэлмэрилэгшэдые эльгэhэн, нютаг хүнүүдые хүтэлбэрилхы тушаалнуудта дэбжүүлэн хүмүүжүүлhэн байха юм. Тиихэтэй хамта нютагай зоной дундаhаа шэлэн абажа, олон хүнүүдые Россин Федерациин hургуулинуудта hургахаар ябуулhан бэлэй.

Областиин бюджед доторхи гүрэнэй hомололго жэлhээ жэлдэ ургаа. Хэрбээ 1923 — 1924 онуудай үедэ гүрэнэй hомололго бюджедэй 23,7 процентиь болодог байhан hаа, 1925—1927 онуудта 60 үлүүтэй процент болоhон байна. Таряашадай үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд бусаалтагүйгөөр ссуда, хүрэнгын сортовой үрэhэ, үүлтэр hайнтай мал гүрэнhөө абажа эхилээ. Россин түбэй районуудhаа, Украина, Ураал болон Сибирьhээ энэ область руу тракторнууд, автомобильнууд, хүдөө ажахын машинанууд ябуулагдадаг болобо.

Гүрэнэй туhаламжаар социалис промышленность байгуулагдаа. Предприятинуудай тоо улам олон болоо. Бүд нэхэлгын, оёдолой үйлэдбэри бии божо захалаа. Гушаад онуудай эхеэр алтаар баян газарнууд ашаглагдажа эхилээ hэн. 1970 ондо түрүүшын ртутиин уурхай хүдэлбэ.

Оронойнгоо индустриин хүсэндэ түшэглэн байгуулагдаhан промышленность ажахын гээгдэнги байдал богонихон саг соо усадхаха арга олгоо. Байгуулагдаhаар 50 жэлэйнгээ ойе hая hайндэрлэhэн область хэдэн арбаад промышленна предприятитай. Эдэмнай алтанай ба ртутиин уурхайнууд, Чаган-Узунай шулуу нүүрhэнэй разрез, Горно-Алтайн гуталай, гардинно-тюлиин, нэхэлгын ба оёдолой фабриканууд, мотоор заhабарилгын ба электробытприборнуудай заводууд, хүнгэн болон эдеэ хоолой предприятинууд, модоной промышленность, барилгын томо эмхинүүд, ба рилгын индустриин предприятинууд болоно. 1971 ондо промышленна продукциин хэмжээн областиин бүхы үйлэдбэриин 50-hаа үлүү процентиь болоhон байгаа.

Үнгэрhэн 50 жэлэй туршада хүдөө ажахы айхабтар түргэнөөр урган хүгжөө. таряашадай ажабайдал үндэhөөрөө хубилаа гээшэ. Коммунис партиин үдэр бүриин анхаралай ашаа туhаар лэ областиин хүдөө ажахы хадаа ехээр оньhожоруулагдаhан, хэдэн мянгаад тракторнууд, автомобильнууд, комбайнууд болон бусад техникээр зэбсэгжэhэн hалбари болон хүгжэнхэй.

Совет засагай жэлнүүдэй үедэ таряалангай талмай 8 дахин үргэдхэгдөө. Мал ажалшье иилээд хүгжэнхэй. Хэрбээ 1922 ондо 75 мянга гаран толгой үхэртэй байбал, мүнөө 176 мянга шахуу болонхой. Хонин ба ямаадан тоо толгой энэ хугасаада 10-hаа үлүү дахин олон болоо. Мүнөө нэгэ миллионhоо үлүү хонитойбди.

Хүдөө ажахын продукци абалга улам бүри арьбажана. Имагтал наймадахи табан жэлэй туршада урда үнгэрhэн жэлнүүдэй дунда зэргын дүнгөөр сасуулхада, hү бэлэдхэл 15 процент, мяха — 10 процент, ноохо — 26 процент, марал болон орын эбэр суглуулга 34 процент ехэ болоhон байха юм. Манай Горно-Алтай болбол марал, оро, хөөбэритэй ямаа орон соогоо эгээл олоор үсхэбэрилдэг область гээшэ. Бүхы Советскэ Союз соо үйлэдбэрилэгдэhэн эбэрэй (пантын) 60 гаран процентые, РСФСР соо абтадаг ямаанай хөөбэриин 50 процентые манай область үгэнэ.

Совет засагай үедэ Алтайн тосхонуудай түхэл маяг эрид хубилаа, ажалша таряашадай ажаhуудал, ажалайнь шэнжэ ташха ондоо болоо. Мүнөө сагай тосхонууд хамаг хэрэгсэлээр хангагдаhан гэр байрануудтай, коммунально - ажаhуудалай предприятинуудтай, тус бүридэнь hургуули, клуб, библиотекэ, магазин, үхибүүдэй саад, ясли болон медицинскэ эмхи зургаанууд бии. Хүдөө нютагуудаар телевидени, газ үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ байна.

Завод, фабрика болон уурхайнуудые бариха, хүдөө ажахыгаа социалис ёhоор шэнэдхэн хубилгаха зуураа, областной партийна организаци соёл культураяа хүгжөөхэ асуудал адли тэгшээр шиидхээ. Ленинскэ национальна политикын ашаа туhаар лэ улад зомнай эрдэм шудалха гүн эрмэлзэлтэй болоо шадаа бшуу.

Бэшэггүйшүүлые hургаха ехэ наhатанай hуралсалhаа эхи абаhан Горно-Алтайн областиин хүн зон мүнөө бүгэдэндөө үзэг бэшэг мэдэхэ болонхой. Мянган хүн бүхэнэй 277 хүниинь дүүрэн бэшэ дунда, дунда, дээдэ hургуулиин эрдэм шудаланхай. Область дотор хоёр зуу гаран юрэнхы эрдэмэй hургуулинууд, тусхай дунда hуралсалай табан газарнууд, багшанарай институт хүдэлжэ байдаг. Эдэ hургуулинуудта 8.000 гаран хүн hурана.

Урдань өөрын үзэг бэшэггүй байhан Алтайн арад өөрын жэнхэни национальна литературатай болонхой. Горно-Алтайн уран зохёолшодой эмхи РСФСР-эй уран зохёолшодой холбооной 17 гэшүүдhээ бүридэнэ. Тэдэнэй зохёолнууд Москвада, Новосибирскдэ, Барнаулда, Казахстанда, Тувада, аяар холын Яхадта хэблэгдэнэ.

Манай областьдо хэлэ бэшэгэй ба литературын, түүхын эрдэм шэнжэлэлгын институт хүдэлнэ. Тэрэ институт шэнжэлгын янза бүриин хүдэлмэри ябуулна, нютаг зоной дундаhаа эрдэмтэ кадрнуудые бэлдэнэ. Хүдөө ажахын үйлэдбэри нарижуулан hайжаруулха асуудалаар Горно-Алтайн хүдөө ажахын станциин коллектив шэнжэлгын горитой хүдэлмэри хэжэ байдаг юм.

Совет засагай жэлнүүдэй үедэ нютагай интеллигенци яhалахан ургаа. Арадай ажахын али бүхы hалбаринууд дээрээ дээдэ болон дунда эрдэмтэй 9 мянган шахуу мэргэжэлтэд ажаллана. Манда эрдэмэй 43 кандидат хүдэлдэг гээшэ. Эдэ олон мэргэжэлтэдэй дунда нютаг хүнүүд олон.

Область дотор арадай оорын, театр, соёлой 42 байшангууд, хүдөөгэй 101 клуб, 250 гаран кино-түхеэрэлгэнүүд, 118 библиотекэ, хүгжэмэй hургуулинууд бии. РСФСР-эй журналистнуудай холбооной отделени байгуулагданхай, Алтайн уран зураашадай ажал ябуулга үндэрөөр сэгнэгдэнэ.

Совет засагай илаhан сагhаа хойшо манай эндэ арадай элүүрые сахин хамгаалха эмхи зургаануудай тоо улам олон болоно. Хэрбээ 1917 ондо Горно-Алтайда хоёр врачтай, дунда hургуулитай медицинскэ 11 хүдэлмэрилэгшэдтэй гурбан бишыхан больница бии байhан hаа, харин мүнөө область дотор 86 больница болон поликлиникэнүүд, фельдшерско-акушерскэ болон бусад 187 пунктнууд хүдэлжэ байна. Тэдэ эмхи зургаануудта 263 врачнар, дунда тусхай hургуулиин эрдэмтэй 1364 медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд улад зоной энхэ элүүрэй түлөө алба хэнэ. «Чемал» гэжэ хадын курорт холо ойро суурхаhаар үнинэй, мүн үзэсхэлэнтэ hайхан олон газарнуудта аяншалагшадай баазанууд баригданхай, айлшадаа хүндэтэйгөөр хүлеэн абажа байдаг юм.

СССР-эй арадуудай хани барисаата аха дүү бүлэ соо хүгжэн дабшаhан замаа хараад үзэхэдэ hонин лэ байдаг даа. Социально-экономическа байдалдамнай, хүн зоноймнай ухаан бодолдо, ажалдань, ажаhуудалдань бодотоор үзэгдэhэн асари ехэ хубилалтанууд, манай сэдьхэл баяр баясхалангаар салгидхана, омогорхол түрүүлнэ.

Социальна үшөө нэгэ ехэ хубилалта тушаа эндэ тогтолтой хаш Алтайн бага үндэhэ яhатанай эхэнэрнүүдэй байдал урдань ямар хэсүү байгаа гээшэб! Ямаршье эрхэгүй, харанхы мунхаг, бүhэтэйшүүлэй хара барлаг, доромжолууланги байдалтай байhан эхэнэрнүүд мүнөө нийтын удха шанартай ехэ хэрэг бүтээнэ. Тэдэнэр засаг түрэе барилсана. Манай эхэнэрнүүдэй дундаhаа СССР-эй Верховно Советдэ түлөөлдэг хүнүүд бии, 1.119 эхэнэрнүүд нютагай Соведүүдэй депутадуудаар hунгагданхай.

Манай областьдо Алтайн бага үндэhэ яhатантай нэгэн хамта ондоо гушаад үндэhэ яhатанай түлөөлэгшэд ажаhуудаг, ажал хүдэлмэри хэдэг гээшэ. Бэе бэедээ этигэл ядаха, дурагүйдэхэ гэхэ мэтын хуушанай үзэгдэл үндэhөөрөө усадхагданхай. Тэдэнэр аха дүү мэтэ гартаа буу барин бодожо, граждан дайнай үеын ехэ тулалдаанда байлдаа, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ баатарлигаар тэмсэжэ, эрхэ сүлөөтэ байдалаа хамгаалалсаа.

50 жэлэй туршада областиин дабажа гараhан хэрэгынь айхабтар ехэ. Саашанхи арга боломжоньшье дундаршагүй. Ленинэй ордента Горно-Алтайн автономито областиин ажалшад областной партийна организациин ударидалга доро юhэдэхи табан жэлэй даабари бэелүүлхэ тэмсэлдэ үүсхэлтэйгээр, эршэ түгэсөөр хам оролсонхой.

Энэ табан жэлэй туршада бэелүүлхэ зорилгомнай ехэ. Промышленна продукциин хэмжээн 42 процентээр, барилгын — 41 процентээр ехэ болохо зэргэтэй. Мяха гүрэндэ тушаалга 47,5 процент, hү — 12,5 процент, ноохо — 21 процент ехэ болгохоор түсэблэнхэйбди. Энэ ехэ тэмсэлэй манлайда коммунистнууднай алхална.

Олонитын ажалай, политическэ ехэ дэбжэлтые бүри хүгжөөхэ, табан жэлэй түсэбүүдые болзорhоонь урид дүүргэхэ социалис мүрысөө улам эршэтэй болгохо гээшэ манай партийна организациин гол зорилгонь мүн гэжэ бидэ мэдэрнэбди. Бүхы ажабайдалаа зохёохо, хүдэлмэреэ эмхидхэн ябуулха хэрэгтэмнай КПСС-эй Центральна Комитет саг үргэлжэ туhалжа, дэмжэжэ байдаг. Тэрэ ехэ туhаламжын ашаа үрэнь манай областиин 50 жэлэй түүхэ соо бодотоор харагдана.

Советскэ Союзай аха дүү хани барисаата, интернациональна ехэ бүлын нэгэ гэшүүниинь байhандаа, адли тэгшэ эрхэтэйгээр гэгээн гэрэлтэ коммунизм байгуулалсажа байhандаа бидэ омогорхохын ехээр омогорхонобди, баяр баясхалангаар зүрхэ сэдьхэлээ халяанабди.

Хонишодой бригадир

ДЭРЭЭНЭЙ совхоздо нүхэр Очиров Жан-Чирип Эметхенович хонин ажалай бригадын хүтэлбэрилэгшөөр арба гаран жэл соо хүдэлмэрилнэ. Энэ нүхэр ажалдаа яhала дүршэлтэй болоhон юм. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригадада хамтадаа 12 отара, тэрэ тоодо эхэ хонидой 5 отара бии. Бүхыдөө 7600 хонин энэ бригадада даагданхай. Һүүлэй жэлнүүдтэ социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр энэ бригада совхоз соогоо эрхимлэжэ, нэгэнтэ бэшэ нэгэдэхи hуури эзэлhэн байха юм.

1971 ондо бүхы бригадаараа 100 эхэ хонинhоо 85 хурьга абаhан, мүнөө жэлдэ 90 хурьга абаа. Энэнь муу бэшэ дүнгүүд гэжэ hанагдана. Эхэ хонидой 5 отара сооhоо Аграфена Бубеевагай, Евдокия Бахановагай отаранууд зуун эхэ хонин бүриhөө зуун хурьга абажа, аймаг дотороо суутай болоhон байха. Тиихэдэ эдэнэй отаранууд ноохо хайшалха, хурьгадай шэгнүүр нэмээхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэhэн юм. Түлгэ хонидой отаранууд сооhоо Ойдоб Ачитуева, Бэржин Майорова гэгшэд шалгарна. Эдэнэй хонид нёдондо жэлдэ гарзагүйгөөр үбэлжэhэн, ноохо хайшалха түсэб үлүүлэн дүүргэгдэhэн байгаа.

Бригадир хүн өөрөө бултанда жэшээ боломоор журамтай байха ёhотой. Энэ талаар нүхэр Очиров бригадынгаа хүдэлмэришэдэй дунда хүндэтэй, мүнөө үеын эрилтын ёhоор ажаллана гэхэдэ, алдуу болохогүй. Бригадынгаа гэшүүдтэ заабари үгэхэ, эрилтэ табихадаа, таатай зохидоор хөөрэлдэжэ, байра байдалынь алишье талаhаань хаража, ойлгожо, хүтэлбэрилэгшэдтэ табигдадаг мүнөө сагай эрилтэдэ таарамаар болоно.

Отаранuудые хонишодоор гүйсэд хангаха асуудал ехэ удхатай. Энэ асуудал Дэрээнэй совхоздо эгээл хүндэ гэжэ тоологдоно. Юуб гэхэдэ, hүүлэй үедэ залуушуул хонин ажалда үсөөн хүдэлнэ. Урданай дүй дүршэлтэй хонишодой олонхинь наhажаал боложо, пенсидэ гарана. Хонидой хурьгалха үедэ илангаяа олон хүн хэрэгтэй болодог. Иимэрхүү хүндэ асуудалнуудые эгээн түрүүн бригадир hанаандаа абажа, өөрынгөө дурадхал мэдүүлгэнүүдые отделениин хүтэлбэрилэгшэдтэ, совхозой дирекцидэ, парткомдо оруулдаг байна. Энэ талаар нүхэр Очиров хододоо үүсхэл гаргаад, ямаршье бэрхэшээлтэй асуудалые зүбөөр шиидхэжэ, саг дарыдань хэмжээ абадаг.

Хонидой үүлтэр hайжаруулхын, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула hайн шанартай үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ ёhотой болоно. Энэ асуудал Жан-Чирип Эметхенович Очировай хүтэлбэрилдэг бригадада мүн лэ зүбөөр шиидхэгдэнэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Үбhэ хуряалтын үедэ бригадынгаа гэшүүдые 4 звено болгожо хубаарилаад, звеногой хүтэлбэрилэгшөөр найдамтай хүнүүдые табидаг. Жэшээлхэдэ, жэлhээ жэлдэ звеногой хүтэлбэрилэгшөөр ветеринарна фельдшер, партиин гэшүүн М. С. Дашиев томилогдоно. Энэ нүхэр үбhэ хуряалгын үедэ hайнаар ажаллажа, хараалагдаhан түсэбөө үлүүлэн дүүргэдэг. Энэ жэлдэ 2500 центнер hайн шанартай үбhэ бэлэдхээ. Энэнь түсэбhөө 500-гаад центнерээр ехэ болоно. Бүхыдөө энэ бригадын гэшүүд 6000 центнер hайн шанартай үбhэ бэлэдхэhэн байна.

Мүнөө жэлэй хонидой үбэлжэлгэ энэ бригадада эмхитэй hайнаар эхилээ. Хонидой байранууд булта hайнаар заhабарилагдаhан, дулаалагдаhан байна. Хоёр отарада шэнэ байра, хонишодой гэрнүүд баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа.

Хурамхаанай аймагай нютагуудта үбэлэй сагта 40—45 градус хүрэтэр хүйтэн болодог. Тиимэhээ хонидые дулаан уhаар уhалха асуудал тон шухала болоно. Илангаяа түлгэ хонид даараhанhаа боложо, олоор гарзалдаг юм. Энэ жэлдэ олонхи отаранuудта хонидые дулаан уhаар уhалха түхеэрэлгэ хэгдэhэн байна. Хонишодой эдэ бүхы ажалые бригадир нүхэр Очиров шадамар бэрхээр эмхидхэдэг байха юм.

Мүнөө сагта хонишод... соёл гэгээрэлэй эрилтэ ех... болонхой. Тиимэhээ ферм... гээ улаан булангай хүдэл... ридэ анхарал табиха хэрэг... тэй болоно. Эндэнь hарад... нэгэ-хоёр дахин лекци, п... рэлдөөнүүд болодог, кино, концерт табигдадаг, ажал... дай дунда нийтэ-полит... скэ, хүмүүжүүлгын хүдэл... ри ябуулагдажа байдаг гэ... шэ. Эдэ хэмжээ ябуу... нуудта бригадын хүтэлб... лэгшэ нүхэр Очиров анха... лаа табижа, хонишодто д... хэй дээрэ боложо байhан, к... орон доторхи hонин ту... хөөрэжэ үгэhэн байдаг.

Энэ бригада Дэрээнэй со... хозой эгээл томо бригад... нуудай нэгэн. Совхозой т... hууриhаа 30—35 килом... холо оршодог. Тиим... ажахын хүтэлбэрилэг... мэргэжэлтэд бригад... бригадын гэшүүдэй ажа... үдэр бүри анхаржа, туhал... байха зэргэтэй болоно.

— Бригадымнай хони... үүлтэр үшөөл гүйсэд hай... руулагдаагүй. Тиимэhээ з... эхэ хонин бүриhөө з... хурьга абагшад үсөөн. М... ноохо хайшалха түсэ... олонхи хонишод дүүрг... гүй. Эдэ дутагдалнуу... усадхахын тула совхозой х... тэлбэрилэгшэд туhалха з... гэтэй.— гэжэ бригадир О... ров хөөрэнэ.

Ж. БАДАЛА...

Хурамхаанай аймаг.

Нимгэн пластика бүтээн гаргадаг Ленинградай завод тус городой химическэ промышленностиин түрүү предприятинуудай нэгэн болодог юм. Тэрэ үнгэлэн гоёолгодо хэрэглэгдэдэг пластика, стеклошифер бүтээн гаргадаг. Энэ зүйлнүүдынь нийтын захиргаанай, ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангадаг эмхи зургаануудай байрын дотор талые шэмэглэлгэдэ, мүн кораблнуудай каютанууд ба агаарай томо томо лайнернуудай салонуудые үнгэлэн гоёоходо хэрэглэгдэнэ.

СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаhан социалис мүрысөөндэ оролсоhон Ленинградай химигүүд энэ жэлдэ түсэбhөө гадуур 38 мянган дүрбэлжэн метр үнгэтэ пластика ба 250 тонно шахуу стеклошифер бүтээн гаргаhан байна. Энэ амжалта хадаа үйлэдбэридөө шэнэ оньhон техникэ ба түрүү онол арганuудые хэрэглэhэнэй, ажалайнгаа бүтээсые эрид дээшэлүүлhэнэй ашаг үрэ мүн. Эндэ хүдэлмэриин бүтээсэ нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ оролдоо 16,7 процентээр дээшэлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой ОТК-гай шалгагша С. А. Хмелева бүтээн гаргагдаад байhан пластикын шанар шалгажа байна.

Совет орон доторнай

Бухара — Урал гэhэн газай артери хадаа сэнхир түлишые хэдэн олон союзна республиканууд та хүргэжэ, тэдэнэй хоорондохи холбоо барисаае бэхижүүлдэг хани холбооной артери hудал болоно. Челябинска областиин энэ hудалаар Узбекистанhаа Ураалда эльгээгдэhэн бүхы газай гурбанайнь нэгэ хубиие хэрэглэнэ. Мүн өөрынгөө ээлжээндэ тус область Узбекистанай ажахынуудта тракторнуудые, бульдозернуудые, элдэб металл, «Урал» гэжэ хүндэ ашаанай автомашинануудые, ирригационно хүдэлмэринүүдые бүтээдэг харгын хүсэтэ машинануудые болон бэшэшье олон зүйлэй промышленна продукци ябуулдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: баруун гарhаа — Челябинскын комсомолшуудай Узбекистанда бэлэглэhэн «Т-100М» түхэлэй трактор түмэр харгын платформо дээрэ ашагдажа байна. Зүүн гарhаа — Узбекистанай сэнхир түлишэ Челябинска областиин городуудта хубаарилагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

Таряалан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхын түлөө

Эхилээшье hаа, эршэнь hула...

Энээнhээ урда жэлнүүдтэ Улаан-Үдын аймагай олонхи ажахынууд гол түлэб үбэлэй hүүл багаар, хабарай эхеэр лэ таряалан, сабшалан дээрээ наг шэбхэ зөөдэг байгаа. Үбэлэй шанга хүйтэндэ яп хүрэшэhэн шэбхые хабар задалжа зөөхэ гээшэ, хэнэйшье мэдэhээр, бэрхэтэй ажал ааб даа.

Тиимэhээ обоологдоhон шэбхэ хүрэшэнхэй гээд лэ, тэрэнэй гэдэхые хүлеэжэ, таряалан, сабшалан үтэгжүүлхэ хүдэлмэри ходо хойшо татагдадаг hэн.

Байгша ондо энэ алдуу дутагдалнуудаа хараада абажа, Улаан-Үдын аймагай олонхи колхоз, совхозууд наг шэбхэеэ таряалан, сабшалан дээрэ бүри намарhаа эхилжэ зөөхэ гэжэ шиидээ. Юуб гэхэдэ, намарай hүүл багаар, үбэлэй эхеэр обоологдоhон шэбхэ үшөө хүсэд барисалдажа хүрөөгүй байна бшуу.

Хэнэйшье мэдэhээр, тус аймагай ажахынууд Улаан-Үдэ хотын ажалшадые огородой эдеэгээр, хартаабхаар хангаха гол зорилготой гээшэ. Энэ талаар hүүлэй жэлнүүдтэ эрхим үрэ дүн туйладаг ажахынууд, бригада, звенонууд аймаг дотор улам олон боложо байна. Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Татьяна Громовагай даадаг звеногой овощ ургуулагшад 15 гектар газарай га бүриhөө 253 центнер огородой эдеэ абаа. Баhал энэ колхозой Григорий Назаров, Калин Гребенщиков гэгшэдэй даадаг звенонууд 70 гектар газарай га бүриhөө дунда зэргээр 100 центнер үлүүтэй хартаабха ургуулаа. Мүн Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахын бригадир Л. Б. Дымбрыновагай, «Коммунизм» колхозой нүхэр Разуваевагай, Калининай нэрэмжэтэ совхозой Ф. И. Пластининагай даадаг звенонууд овощ, хартаабхын hайн ургаса абаа.

Эдэ жэшээ, баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, жэлэй таарамжатай сагта газараа зүбөөр үтэгжүүлнэ, үрэжэлыень hайжаруулна. Хэрбээ бүхы ажахынуудай иимэ хүдэлмэриие хаhа сагтань хэдэг hаань, овощ, хартаабха бүри ехээр ургуулагдаха hэн.

Эгээл тиимэhээ ерэхэ жэлдэ бүхы ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхын тула байгша оной октябриин 15-hаа декабриин 15 болотор аймагай ажахынуудта таряалан, сабшаланда наг шэбхэ зөөхэ, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха габшагай хүдэлмэриин хоёр hара соносхогдонхой. Мүн энэ үе соо газар уhалха хаалта, ханаабууд баhал заhабарилагдаха байна.

Мүнөө энэ соносхогдоhон габшагай хүдэлмэриин хоёр hарын хахадынь үнгэршэбэ. Эхилhэнhээ хойшо аймагай колхоз, совхозууд 44 мянган тонно шэбхэ зөөгөөд байна гэхэ гү, али түсэб 40 гаран процент дүүргэгдээ. Ажахынуудта 20 гаран оньhожоруулагдаhан отряд эмхидхэгдэнхэй.

Илангаяа Тарбагатайн ... як» колхоз сабшалан б... огородой газарые үтэгжү... хүдэлмэри hайнаар эмхи... нэ. Эндэхид таба мянган т... но шэбхэ зөөгөө. Наг шэ... шэрэлгэдэ тэргэтэй 8 трак... ашаалха оньhон түхеэрэл... хоёр трактор хоёр хала... хүдэлгэгдэнэ. Мүн эндэх... Куналейн Ленинэй нэрэм... тэ колхоздо таряалан, са... лан дээрэ наг шэбхэ зөөхэ... дэлмэри муу hашээр ябуу... дана. Хартаабха ургуу... Г. К. Назаров, К. К. Гребен... ков, К. Е. Петров, П. С. ... Ленкин гэгшэдэй звено... өөhэд өөhэдынгөө газарта ... хыдөө 3.500 тонно ш... гаргаа.

Ажахынуудай газараа ... жүүлхэдэнь предприяти, ... низацинууд бага бэшэ ... хүргэнэ. Жэшээнь, «Сел... техникын» Оронгын отд... ниин механизаторнуудай ... сөөр «Коммунизм» кол... 4800 тонно шэбхэ, тэрэ ... 3200 тонноньсабшалан ... гаргагдаа. Эндэ трактор... И. Мергенов, Г. Б... И. Горбунов гэгшэд б... ехэтэйгээр хүдэлнэ. Тус о... hаянай «Улаан Оронго» ... хозой газар дээрэ шэбхэ з... эхилээ.

Тиигэбэшье газарай ур... hайжаруулха габшагай ... hара аймаг соо хуу адли ... наар ябуулагдана гэхын ... гүй. Намарай үедэ, ... эхеэр наг шэбхын ехээр ... шөөгүйдэ зөөхэ тухай ... бүхэн үшөөл hаналаа та... гүй. Жэшээлбэл, ... Оронго» колхоз энэ үе ... мянган тонно шэбхэ га... даабаритай аад, бүхэли... соо миил 1000 тонно ... нэрэтэй. Гансашье мүн... шэ, жэлhээ жэлдэ энэ а... таряанай газарта шэбх... бага гаргадаг.

Намарай үедэ, үбэлэй ... гансашье наг шэбхэ зөө... шэ. мүн газар уhаяха ... түхеэрэлгэ, hубаг ханаа... заhабарилха, сабшалангай ... гааhа, боролжо ... зарта шиг нойто ... луури хахэ, тэшо халяа... мэтэ ажал ехэ. Тэд ... ажахынууд наг шэбхэ ... зөөхэгүйhөө гална, дээ... сагдаhан хүдэлмэринүүд... хэнэгүй. Жэшээлхэдэ, ... дотор намаргаа 4150 г... газар уhалагдаха аад, ... ойролоо 210 гектар ... уhалаа. Эдэнь ганса И... ОПХ-да уhалагдаа. Мүн ... дотор Иволгын ажахы ... лангай hөөг бургааhа с... жэ эхилээгүй.

Таряалан, сабшалангай ... гаса дээшэлүүлхэ ... хараалагдаhан бүхы хүд... риие зэргэ ябуулха, наа... наг шэбхэ зөөлгые эрид ... гэдхэхэ гээшэ мүнөөдэр... зорилго болоно. Тиимэhээ ... шагай хоёр hарын үе... шэмтэй шангаар хүдэлх... хала.

А. НАГАСЛА...
аймагай «Коммуниз... туяа» газетын хүдөө ... хын таhагые даа...

АЖАЛШАД ЗҮБШЭНЭ, ДУРАДХАНА, ШҮҮМЖЭЛНЭ

БУЛТАНАЙ СЭДЬХЭЛ БАЯСУУЛНА

(Редакцида ерэһэн бэшэгүүдэй шэнжэлэл)

НАМАРАЙ ҺҮҮЛШЫН ноябрь һара дүүрэбэ. Энэ ра соо манай редакцида хамаа 300 гаран бэшэг ороһон йна. Эдэ бэшэгүүдые шэнлэн харахада, тэдэнэй олонль СССР-эй байгуулагдар 50 жэлэй алдарта ойн йндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэр социалис мүрысөөнэй яба тухай, колхознигууд болон дэлмэришэдэй шэн габьяата далмэри тухай, тэдэнэй ажай шэнэ амжалтанууд тухай удалнуудта гол түлэб зоулагдаһан байха юм.

Энэнь тон һайшаалтай гээ. Ушарынь юуб гэбэл, май ороной, тэрэ тоодо Буряай республикын ажалшад ар нэгэн бүгэдэ арадай йндэрнүүдые шэнэ амжалр угтадаг һайн һайхан занлтай болонхой. Газетын р бүхэнэй номернүүдые жа хараа һаа, республин нютаг бүхэнһөө ерэһэн р баясхалангай мэдээсэлдые, статья болон корресденцинүүдые уншажа, хүн лэн зүрхэ сэдьхэлээ баяулна.

Хэлэһэнээ гэршэлхын тула э тобшохон жэшээ харуу. Байгша оной ноябриин ной номерой түрүүшын хууһанда «Ажалай бэлэгүүд» лан гаршаг доро тобшохон эн мэдээсэлнүүд толилогдоо. СР Союзай 50 жэлэй ойн идэлэлэй социалис мүрынэдэ оролсоһон Захааминай магай колхознигууд, совхоудай хүдэлмэришэд ноябин 4-дэ гүрэндэ мяха худалха жэлэйнгээ түсэб нэмэлдаабаритайнь" дүүргэбэ. Гүой бэлэдхэлэй пунктда 862 центнер мяхан оруудажа, нёдондоной энэ үеынөө 5 мянга гаран центнер мяхан тушаагдаад байна. на худалдаха түсэб болзорынь урид дүүргэлгэдэ Санар, Баян-Голой, Далахайн, вхозууд, XXII партсъездын, инэй нэрэмжэтэ колхозууд эр нүлөөлөө. Мүн аймагай алынууд гүрэндэ һү тушаатүсэбөө, нэмэлтэ даабаряа процентдэ хүргөөд бай гэжэ КПСС-эй райкомой бретарь С. Бадмаев баяр баалантайгаар мэдээсэнэ.

имэрхүү удхатай тобшо мэлнүүд газетэдэ үдэр бүри илогдожо байгаа. Республи промышленна предприяудай продукци үйлэдбэ, худалдаха энэ жэлэй һарын түсэбые үлүүлэн ргэһэн тухай мэдээсэл ноиин 14-нэй номерто тунгагдаһан байгаа. «Продукхудалдаха даабари 102 проидэ хүргэгдэһэн байна. Түһөө гадуур 16,6 миллион эригэй промышленна проци худалдагдаа. Нёдондо энэ үеынхитэй сасуулха промышленна үйлэдбэриин эн 12 процентээр урга байна» гээд тэрэ мэдээсэл уншанабди.

Үнгэрөөшэ октябрь—ноябрь нууд соо парткомгүй парна эхин организацинуудта соото һунгалтын суглаанууд жо үнгэроо. Тиимэ суглаа дээрэһээ хэгдэһэн тобшо мэдээсэлнүүд, дэлгэрэнгы сонууд редакцида баһал р ороһон байха юм. Тэдэ ериалнууд бултадаа шахуу тын хоёрдохи хуудаһанда илогдоо һэн.

Партийна суглаануудай малнуудые уншахада, партанизацинин, тэрэнэй бюро хүдэлмэриие улам саашаь һайжаруулха, коммутнуудай үүргэ болон хасалгые бүри дээшэлүүлхэ, идхэлэй ба ниитэ-политикэ хүдэлмэри нарижуулан жаруулха асуудалнуудта мунистнууд гол анхаралаа нуулһан байна. Тиихэдэ р нэгэн нютагуудта ушарнза бүриин дутагдалнууд шүүмжэлэгдэжэ, тэдэниие дхаха хэмжээнүүд тоосоото аанууд дээрэ хараалагдаа.

Эдэ бүгэдэ дээрэһээ хаража узэхэдэ, КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, юһэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатай дүүргэхэ хэрэгтэ республикын коммунистнууд бухы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа зорюулна гэжэ бултанда ойлгогдоно.

ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, газетын хуудаһануудта «Түрүү хүнэй үгэ», «Би — совет хүнби» гэһэн шэнэ гаршагууд бии болгогдоһон, «Манай үеын хүн» гэһэн очеркнуудай конкурс соносхогдоо һэн. Иимэ гаршагууд доро толилогдохо хэдэн түрүү хүнүүдэй статьянууд, манай үеын хүнүүд тухай хэдэн очеркнууд ноябрь соо редакцида орожо, газетэдэ тунхаглагдаба. Тэдэнэй дундаһаа Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхозой хонишон В. Жамсуева, Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой техническэ хиналтын таһагай инженер Б. Котляр, Зэдын аймагай Борьёогой совхозой главна зоотехник Б. Шантаханов гэгшэдэй статьянууд гүнзэгы удхатай байжа, олоной анхарал татаба.

«1972—1973 онуудай убэлэй үедэ малай ашаг шэмэ бүри ехээр абадаг, бэлэдхэдэг болохын түлөө мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй тогтоол ноябриин 19-дэ манай газетэдэ толилогдоо һэн. Парти ба правительствын энэ тогтоол хадаа хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые ажалай шэнэ амжалтада зоригжуулна гэжэ редакцида ороһон бэшэгүүд элирхэйлнэ.

Загарайн аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Наринай фермые даагша Д. Дондоков, Бэшүүрэй совхозой директор Б. Юмсунов, Яруунын аймагай Исэнгын совхозой директор П. Цыренжапов болон бусад олон нүхэд коллективүүдэйнгээ ажал хэрэг тухай тодорхойгоор бэшэжэ, газетэдэ толилуулаа. Тиигэжэ тус коллективүүд малшадай бүхэсоюзна мүрысөөндэ оролсожо, ажалдаа шэнэ амжалтануудые түйлахын түлөө тэмсэжэ эхилбэ гээшэ. Малшад, таряашадай дунда дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоһон хүдөөгэй хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр бүриин ажал хэрэг, тэдэнэй һанал бодол тухай һони һонин мэдээсэлнүүдые, корреспонденци, зураглал ба очеркнуудые хүдөө бэшэгшэдһээнь, олон мянган уншагшадһаань газетын редакци хүлеэнэ.

Үнгэрөөшэ ноябрь һара соо манай редакцида хэдэн хүн түрүүшынгээ бэшэгүүдые эльгээжэ, газетэдэ толилуулаа. Тэдэнэй тоодо Будажаб Санданович Дашиев оролсоно. Энэ нүхэр Закаменск городтохи вольфрам-молибденэй комбинадта бүхы наһаараа хүдэлһэн юм. Хэжэ ябаһан ажал тухайгаа, түрэл нютагайнгаа түхэл шарайн яажа хубилһан тухай нүхэр Дашиев бултанай хужарлан уншамаар материал бэшэһэн байха юм. Үнинэй хүдөө бэшэгшэд Б. Шоёнов, Д. Дугаров, С. Биликтуев, Г. Бадмаев, Ц-Х. Гомбодоржиева болон бусад газетын хүдэлмэридэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсана.

Хүндэтэ уншагшад, хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэд! Нютаг нугадаа боложо байһан һонинууд тухай, суртаа хүдэлдэг нүхэдэйнгоо шэн габьяата ажал тухай, мүн бусад олон асуудалнуудаар бэшэгүүдые бэшэжэ, редакцида эльгээхыетнай хүсэнэбди!

ШЭНЭ ФАБРИКАДА

Республикымнай ниислэл хото Улаан-Үдэдэ арһаар галантерейнэ зүйлнүүдые хэдэг фабрикын хүдэлжэ эхилһээр удаан болоогүй. Тиигэбэшье энэ залуу предприятиин коллективэй бүтээн гаргадаг продукци республикын ажалшадта мэдээжэ болонхой.

Фабрикын коллектив арбан ондоо зүйлэй продукци бүтээнэ. Тэдэнэй тоодо эхэнэрнүүдэй, ажахын сүүмхэнүүд ба бусад хэрэгсэлнүүд оролсоно. Байгша оной январь—ноябрь һаранууд соо фабрикын хүдэлмэришэд 400 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргаһан байха юм. Эндэ ажалдаа эрхим дүнгүүдые түйладаг хүдэлмэришэд үдэр бүри олошорно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фабрикын модельер Людмила Капустина.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

СССР-эй БАЙГУУЛАГДАҺААР 50 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

АХА НЮТАГАЙ ЗАЛУУ НАҺАН

ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн һайндэрэй дүтэлхэ бүри манай ороной арад зон энэ үе соо түйлаһан амжалтануудаа һанаандаа оруулжа, сэдьхэлээ баясана. Ахын аймагай ажалшад Совет засагай тогтоһонһоо хойшо гаталһан замаа хаража, һайндэрэй дүтэлхэ тума хүдэлмэридөө бүри оролдосотойгоор хандан ажаллана.

Эртэ урда сагта Аха нютаг харанхы балар байдалтай байһан. «Шубуудай юунһээшье айдаггүй, аалин намдуу, хүнэй огто ябаагүй газар дайда байһан юм» гээд манай нютаг тухай зүбөөр хөөрэлдэдэг гээшэ. Аха нютагта анха түрүүн соёдууд ажаһуудаг байгаа. Тэдэнэр гол түлэб мал ажал, агнуури эрхилдэг байһан. Тэрэ үедэ эндэ нэгэшье һургуули байгаагүй, хүн зониинь уншажа, бэшэжэшье шадахагүй, харанхы балар байдалтай байһан. Гэбэшье эндэ дасан байгаа. Эндэхин ламада шүтэдэг, мүргэдэг бэлэй. Тэдэнэй мүлжэлгэ, дарлалтада байһан соёдууд муу байра байдалһаа боложо ехэ үсөөрһэн юм. Түүхэ шудалагша Е. Нефедьев иигэжэ бэшэһэн байдаг: «Соёдууд хадаа аргагүй гээгдэнги байдалтай. Гэрынь гэхэдэ, миил дүрбэн хана, оёоргүй, оройдоо утаанай гараха үрхэтэй байһан. Һалхи шуурганда, саһа бороодо хүпэй тэсэхэ аргагүй хүйтэн».

Иимэ байдал ошон ошоһоор үнинэй. Соёд угсаатаниие үлдэхэ, дааража ябадалһаа, үбшэ тахалһаа, үхэлһөө абархын түлөө Совет засаг шухала хэмжээнүүдые абаа.

1929 ондо Аха нютагай Соёдой Туземнэ отоной Совет байгуулагдаһан байна. Тэрэ Совет хадаа соёд угсаатаниие шэнэ байдалда оруулха талаар тон ехэ үүргэ дүүргэһэн байгаа. 1940 оной май һарада Ахын аймаг бии болгогдоо. Тиихэдэ Соёдой Туземнэ Совет гүрэн түрын шиидхэбэреэр сомоной Совет болгогдон хубилгагдаа бэлэй.

Буряадай республикын хүгжэн һалбархатай адли Ахын аймагай түхэл шарай хубилаа, экономико ба соёл культурань хурданаар хүгжөө.

Ленинградай, Москвагай, Эрхүүгэй, Улаан-Үдын геологуудай хамтын ажалай хүсөөр ашагта малтамалай промышленностиин үндэһэ һуури бии болгогдоо. Эндэ Ботоголой графидай уурхай нээгдэнхэй. Боксидай, асбестын хэбтэшэнүүд олдоо. Тиихэдэ Онгото-Китой гэжэ газарта алтанай нөөсэ шэнжэлэгдэжэ эхилээ. Эдэ бүгэдэ байгаалиин баялигуудай ашаглагдажа эхилхэдэ, аймагай экономикын, соёл культурын хүгжэлтэдэ ехэ хубилалта болохоор хүлеэгдэнэ.

Хүдөө ажахыда ехэ хубилалтанууд болонхой. Анха түрүүн хүсэ шадал багатай 14 колхоз байгуулагдаһан юм. Мүнөө тэдэнэр томодхогдоод, гол түлэб мал ажал эрхилдэг 4 колхоз бии. Эдэ ажахынуудай экономико жэлһээ жэлдэ бэхижэнэ, элдэб янзын трактор, машинанууд, бусад техникэ бүри олошорно. Тэрээнтэй хамта техническэ мэргэжэлтэд — трактористнар, жолоошод, электригүүд, механигууд нютагай зоной дундаһаа урган гараа.

Хүдөө ажахын гол һалбари болохо мал ажал түргөөр хүгжэнэ. Эбэртэ бодо малай, хонин һүрэгэй үүлтэр һайжаруулха талаар горитой хүдэлмэри ябуулагдана.

Һүүлэй арбаад жэлэй туршада аймагай колхозуудай гэшүүд мал ажал шэнэ аргаар эрхилдэг боложо, адууһа малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар нилээд урагшаа дабшаа. Мүнөө аймагай колхозууд гол түлэб мяхалиг мал үсхэлбэрилхэ шэглэлтэй болонхой. Тиимэһээ мяханай фермэ, гүүртэнүүд колхозуудта эмхидхэгдэһэн байна. Адууһа малда элбэг тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табигдана. Ойрын жэлнүүдтэ хоёр дахин ехэ тэжээл бэлэдхэдэг болохо зорилго табигдаад, нуга сабшалангай үрэжэл һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ аймаг дотор үйлэдбэриин, соёл гэгээрэлэй, ажаһуудалай барилга ехээр хэгдэнэ. Хүн зоной соёл гэгээрэл дээшэлнэ, һуудал байдалынь улам һайжарна.

1927 ондо Ахада анха түрүүшынхеэ хоёр эхин һургуули нээгдэһэн юм. Мүнөө нэгэ дунда, нэгэ найман жэлэй, 4 эхин һургуули хүдэлнэ. Эдэ һургуулинуудта аймагай хүн зоной дүрбэнэй нэгэ хубинь эрдэм номдо һурана. Аймаг соо соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд олон. Аймагай түб Орлик тосхондо «Саян» гэжэ соёлой байшан, хүдөөгэй культурын 4 байшан, 13 кино-түхеэрэлгэ, хэдэн библиотекэ, культбазанууд болон улаан булангууд хүдэлнэ. Тиихэдэ нүүдэл клуб ба библиотекэ, арадай театр, хүүгэдэй хүгжэмэй һургуули бии.

Энэ холын нютагта аймагай больница, фельдшерскэ 7 пункт, аптекэ хүдэлнэ. Хүн зоной элүүрые хамгаалха зургаануудта хэдэн арбаад врачнар, фельдшернүүд ажаллана. Эндэхи һуурин зоной дундаһаа элдэб янзын мэргэжэлтэд — багшанар, врачнар, зоотехнигүүд, ветеринарнууд болон бусад урган гараа.

Ахын ажалшадай ажабайдалда электрын элшэ хүсэн, радио, ном, газетэ, журналнууд ёһотой һууряа эзэлээ. Аймагай нютаг бүхэниие электрижүүлхэ талаар ехэ ажал ябуулагдажа байна. Ерэхэ ондо — Буряадай автономито республикын 50 жэлэй ойн баярай жэлдэ Аха нютаг Сибириин нэгэдэмэл системэһээ электрын элшэ хүсэ абадаг болохоор хараалагдана. Автомашинын харгы бариха талаар ехэ ажал хэгдэнэ. Энэмнай энэ нютагай экономико ба культурын хүгжэлтэдэ ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Соёлой хоёр жэлэй добтолгын үедэ ехэ юумэн хэгдэхээр хараалагдаад, мүнөө нютаг бүхэндэ бэелүүлэгдэжэ байна.

Он жэлэй ошохо бүри манай аймагай ажалшадай һуудал байдал улам һайжаржа, баян дэлгэр боложо байнхай. Иимэ һайн һайхан һуудал байдалтай болоһондоо, бидэнэр — аяар холын Аха нютагай хүнүүд түрэл партидаа, Совет правительствада, агууехэ ород арадта хани ёһоной баярые хүргэнэбди. СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа амжалтатай бэелүүлжэ, бүгэдэ арадай ехэ һайндэрые ажалай шэнэ бэлэгээр угтахаар аймагай бүхы ажалшад зоригжонхой.

Д. ОШОРОВ,
аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй секретарь.

ЗАЛУУШУУЛАЙ БАГША

Виктор Николаевич Андреев Улаан-Үдын Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой түрүү хүдэлмэришэдэй тоодо ороһоор үнинэй. Энэ нүхэр ажалда оролдосотой бэрхээр хандадаг, хүдэлмэриин сагые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэдэг заншалтай.

Ажал дээрэ шухала даабаринууд олонааб даа. Нүхэр Андреев халаанайнгаа даабариие үдэр бүри 170—180 процент дүүргэдэг байна. Юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбые энэ нүхэр үнидэ үлүүлэн дүүргээд, мүнөө 1973 оной түсэбөөр ажаллажа байна. Шлифовщик Виктор Николаевич журам һайнтай, бэшэ нүхэдтөө жэшээ харуулан ажалладаг. Тэрэнэй ажалладаг газарта сэбэр, хэрэглэдэг зэмсэгүүдынь хододоо бэлэн байдаг.

Виктор Николаевич коллективэйнгээ дунда ехэ хүндэтэй, нэрэ солотой хүн юм. Тэрэнэй һургаһан залуу 17 хүн Виктор Николаевичые ёһотойл һайн багшамнай гэжэ тоолодог. Энэ нүхэр ажалдаа шэнэ онол арга, түрүүшүүлэй дүй дүршэл ехээр хэрэглэдэг. Тиимэһээ илангаяа залуушуулай дунда хүндэтэй, нэртэй болоһон байха.

Һаяхан Виктор Николаевич Андреев заахаи автомашинын проект зохёожо, тэрэнээ өөрөө түхеэржэ хэһэн байна. Энээнэйнь модель тухай «Техника молодежи» журналда хэблэгдэһэн юм. Тиихэдэ нүхэр Андреев Москва хотодо СССР-эй арадай ажахын түйлалтануудай выставкэдэ хабаадалсаха уряал бүри һаяхан абаһан байна.

Залуу һурагшанарынь Виктор Николаевичһаа жэшээ абажа, городой нэрэ солотой шлифовщик болохын түлөө оролдон ажаллана. Нүхэр Андреевэй ажалдаа түйлаһан амжалтань ехэ. Тэрэнэйнгээ түлөө магтаал һайшаалдашье хүртэдэг болонхой.

— Залуушуул хадаа манай ерээдүйн халаан ха юм. Тиимэһээ өөрынгөө мэдэхэ, шадаха юумые залуушуулда заажа үгэхэ, ойлгуулха гээшэ бидэнэй нангин уялгануудай нэгэн болоно,—гэжэ Виктор Николаевич Андреев хөөрэдэг юм.

С. ШАРИКОВА,
авиазаводой олон тиражтан газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Александр Аюшеев, Лариса Дашиева, Светлана Дабаева гурбан Улаан-Үдын аймагай Гильбэрэй дунда һургуулиин 9-дэхи «б» класста һуранад. Эдэнэр бултадаа ВЛКСМ-эй гэшүүд юм. Эдэ гурбан нүхэд бүхы предмедүүдээрээ «4», «5» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр һуралсадаг байна.

Эрхим һайнаар һуралсахынгаа хажуугаар ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэй хабаадалсана. Александр Аюшеев комсомолой һургуулиин комитедэй гэшүүнээр, классайнгаа ханын газетын редактораар һунгагданхай. Лариса Светлана хоёрынь ханын газетын редколлегиин гэшүүд юм.

Эндэхи 9-дэхи «б» класста «Нүхэр» гэжэ ханын газетэ саг соогоо гаража байдаг болонхой.

Зураг дээрэ: А. Аюшеев (зүүн гарһаа), Л. Дашиева, С. Дабаева гурбан газетынгээ ээлжээтэ номер тухай хөөрэлдэжэ байна.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ҺОНИРХОЛТОЙ ҮДЭШЭ

ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан үдэшэ Хэрээтын дунда һургуулида үнгэргэгдөө. Энээндээ һурагшад үнинһөө хойшо ехэл анхаралтайгаар бэлдээ. Буряад ороноо магтан дуулаһан литературно-уран һайханай монтажаар тус үдэшэ нээгдээ. Удаань географини багша Б. Ш. Ломбоцыренов түрэл Буряад оронойнгоо урданай байдалые мүнөөнэй байдалтай жэшэн, һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө. Юһэдэхи табан жэлэй туршада республика, аймаг, колхозоймнай экономико, соёл болбосорол ямараар хүгжэхэб гэжэ тусхай плакат, диаграмма дээрэһээ харуулаа.

Түрэл нютагтаа Балсан Цыренжапович Цогтоевтой хамта түрүүшын колхоз хайшан гэжэ байгуулһанаа, удаань колхозой түрүүлэгшээр олон жэлдэ Балсан Цыренжаповичай хүдэлһэн тухай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ колхоздоо тарьян ажалай бригадын бригадираар өөрөө хүдэлһэнөө, тэрэ үедэ үбгэд, хүгшэд, үхибүүдэй гар хүсөөр хамтын ажалай яажа хүгжэһэн, илалтада колхознигуудай оруулһан хубита тухай дэлгэрэнгыгээр үнинэй коммунист, хүндэтэ колхозник Я. А. Кузнецов хөөрэжэ үгөө. Яков Андриянович хэдышье үндэр наһатай болобошье, түрэл колхоздоо хүдэлһөөр юм.

Б. АНДРИОНОВ.
Бэшүүр.

ШИИДХЭГДЭХЭ АСУУДАЛ

Түнхэнэй аймагай Зуун-Морин, Тооро болон Шулуута тосхонуудта ажаһуугшад Слюдянка станцида гү, али аймагай түб Хэрэн хүрэхын тула ехэхэн бэрхэшээлнүүдтэй ушарна. Юуб гэхэдэ, эдэ тосхонууд дээгүүр Слюдянка — Моондо, Слюдянка — Хэрэн, Слюдянка — Ниловэ Пустынь, Слюдянка — Аршаан, Эрхүү —Нилов Пустынь гэһэн маршрудтай автобусууд үдэр бүри ябажа байдаг юм. Теэд тэдэ автобусууд дээрэ дурсагдаһан тосхонуудта оройдоошье зогсодоггүй.

Илангаяа һайндэрэй урда тээ гү, али һүүлээрнь иишэ тиишээ ябахань бүришье хүшэр болонхой. Түнхэнэй трактаар ябадаг хүн зониие Эрхүүгэй областиин Культугай «Автовнештранс» гэдэг конторо автобусоор хангадаг юм. Тус конторын хүтэлбэрилэгшэд һайндэрнүүдэй үедэ нэмэлтэ автобусуудые табинагүй.

Гадна эдэ маршрудай автобусой жолоошод һургуулиин һурагшадые түлбэригүйгөөр зөөхэеэ арсана. Энэ асуудалаар автобусой жолоошодто хандахада, тэдэнэр иигэжэ харюусадаг:

— Аймаг дотор ябадаг автобусууд һурагшадые зөөхэ зэргэтэй. Бидэ областъ хоорондын маршрудаар ябанабди.

Арбан табан жэлэй саада тээ манай аймагые Улаан-Үдын автотранспортын предприяти автобусоор хангадаг байһан юм. Һүүлээрнь Эрхүүгэй областиин автобусууд ябадаг болонхой. Мүнөө Улаан-Үдэ — Хэрэн гэһэн харгы ашаглагдажа эхилээ. Янза бүриин түхэлэй автобусууд олон болоо. Тиимэһээ манай республикын автопредприяти Түнхэнэй аймагые автобусоор хангадаг болохо сагынь ерээ гэжэ һанагдана.

В. ВИЛТАГУРОВ,
аймагай газетын хүдэлмэрилэгшэ.

МАЛШАДТА АНХАРАЛ ХЭРЭГТЭЙ

Мүнөө үбэлэй хүйтэн саг ерэжэ, колхоз ба совхозуудай малшадай эгээл харюусалгатай ажалай үе ерэбэ гээшэ. Тиимэһээ илангаяа холын гүүртэ, отарануудта ажалладаг малшадые али бүхы юумээрнь саг соонь хангаха гээшэ шухала асуудалнуудай нэгэн болоно. Энэ талаар Захааминай аймагай «Победа» колхозой малшадта ёһотой анхарал табигданагүй гэжэ тэмдэглэмээр.

Энэ колхозой эбэртэ бодо малай 4 гүүртэ колхозойнгоо түб һууриһаа 14—15 километрэй Хасуурта гэжэ нютагта үбэл, зунгүй байрладаг юм. Мүнөө үбэлэй хүйтэнэй үедэ— ажал хүдэлмэриин эгээл харюусалгатай сагта эндэ ажалладаг малшадай дунда худалдаа наймаа эмхидхэхэ, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ анхарал багаар табигдана. Автолавка 4-5 һарын турша соо оройдоо 2 дахин ерэһэн юм. Теэд «бидэндэ хэрэгтэй эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые асараагүй» гэжэ эндэхи малшад гомдолтойгоор хөөрэлдэнэ.

Тиихэдэ агитатор, политинформаторнууд малшадта ошожо хөөрэлдөө хэнэгүй, лекци уншанагүй. Газетэ болон журналнууд һараараа асарагданагүй. Соёл гэгээрэлэй, хүмүүжүүлгын ажал хүдэлмэри холын малшадай дунда үнгэргэдэг тусхай нүүдэл автоклуб байдаг. Теэд энэ автоклуб өөрынгөө нангин уялгануудые гүйсэд дүүргэнэгүй.

Хасуурта нютагта электрын гал мүнөө болотор оруулагдаагүй юм. Тиимэһээ эндэхиндэ керосин шухала хэрэгтэй болодог. Теэд тэрэниие Захааминай аймагай магазинуудта олохонь тон бэрхэтэй. Тиихэдэ лаампын шэл олохонь баһал хүндэ болошоо.

Үбэлжэлгын үедэ малшадай харюусалга ехэ болоно. Тиимэһээ сүлөө сагшье хомор байдаг. Керосин, лаампын шэл болон бусад бүхы хэрэгсэлнүүдые бэдэржэ, арбаад километрэй Закаменск хотодо, Цахир тосхондо ошоходо, малшадай үнэтэй саг миил хосорно. Малшадай соёл культурын, худалдаа наймаанай эрилтые саг дарыдань хангажа байха талаар колхозой партийна организаци, сельсоведэй гүйсэдхэхэ комитет тааруха хэмжээ абаха ёһотой гэжэ һананабди.

Б. ШОЁНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Энэ хуудаһан ажалшадай бэшэгүүдээр бүридүүлэгдэбэ.

«РЕПЕРТУАРАЙ ХУУДАҺА» ИРАХАДА...

ХЭНЭЙШЬЕ мэдэхээр, жабхаланта ехэ һайндэрөө бидэ угтажа байнабди. Дэлхэйн бүмбэрсэгэй зургаанай нэгэ хуби дээрэ мандаһан СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн баяр дүтэлжэ ерэбэ. Манай республикын соёлшод, уран һайханай бүлгэмүүдтэ хабаадагшад бүхы совет арадтаяа хамта энэ гайхамшагта һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө оролдоно, тэмсэнэ. СССР-эй байгуулагдаһаар, Буряадай АССР тогтоогдоһоор 50 жэлэй ойнуудта зорюулагдаһан хараагануунд мүнөө аймагуудтамнай болоно байна.

Совет засагай үедэ хүн зоноймнай соёл культурынга талаар ургаһые, уран бэлиг шадабариинь хүсэд дүүрэнээр гаргаха арга боломжо олоһые уран һайханай бүлгэм дээрэһээ али тодоор харанабди.

Уран һайханай бүлгэмүүдтэ туһалдаг, тэдэниие хүтэлбэрилдэг эмхи зургаанууд олон аабдаа. Зүгөөр һүүлэй жэлнүүдтэ Арадай уран бүтээлэй республиканска байшангай дэргэдэ гаргагдадаг «Репертуарай хуудаһан» тухай хэдэн үгэ хэлэхэ дуран хүрэнэ.

Үнэхөөрөөшье, энэ «Репертуарай хуудаһанай» аша туһатай байһаниинь эли тодо ааб даа. Юуб гэхэдэ, Буряад оронойнгоо уран зохёолшод, поэдүүд, драматург, композиторнуудай шэнэ зохёолнууд энэдэ толилогдоно. Илангаяа «Шэнэ дуунууд» гэһэн рубрика ехэ һонирхолтой. Тиихэдэ драматургнуудай бэшэһэн нэгэ акттай зүжэгүүд арадай театрнуудта ехэ туһаламжа болохо ха юм. Конферанс, басни, сценкэ, шог ёгто рассказ, уран шүлэгүүд хүдөөгэй клубуудай, уран һайханай бүлгэмүүдэй концертын программада заатагүй ородог гэзэшэ. Тиихэдэ шэнэ хатар тухай хүдөөгэй соёлшод ятарааашье домоглоноб даа!

Тиимэһээ һүүлэй үедэ гараһан «Репертуарай хуудаһанай» хэдэн номер хаража үзэе.

Байһан оной августын номер. Зургаан хуудаһатай нэгэ номерто ехэ олон зохёол, материал, шэнэ дуунуудые нототойгоор багтаахань бэрхэтэй. Зүгөөр «Репертуарай хуудаһанай» номер бүхэн өөрын зорилготой, шэглэлтэй байхада тон һайн.

Август һарын номерто драматург Цырен Шагжинай нэгэ үйлэтэй, табан үзэгдэлтэй зүжэг толилогдоно. Бэлигтэй драматургын пьесэнүүдые бидэ түргэн мэдэнэбди, олон акттай зүжэгүүдыень гансашье манай республикын бэшэ, онсо областнуудай театрнууд табидаг ааб даа. «Эхын хүбүүд» гэһэн энэ зүжэгынь уншаад байхада, томо драматург нэгэ үйлэтэй пьесэ зохёохо гэжэ ойлгоорбди. Энэ зүжэг соо эхын хоёр хүбүүдэй хүби заяан харуулагдана. Хотогоодото ажаһуудаг хоёр хүбүүн орёо, хүшэр хүндэ замынь энэ заахан зүжэг соо эли тодор харагдана. Арадай театрай энэ зүжэгые сценэ дээрэ табла һаань, бодохолтой һэн ха гээд һанагдана.

«Репертуарай хуудаһанай» номер бүхэндэ шахуу хатар наадаанай хүгжэмэй нотын толилогдодог байһаниинь һайшаалтай. Августын энэшье номерто «Монгол хатарай» хүгжэмэй ното гараа.

Поэт Гунга Чимитовэй үгэ бэшэһэн композитор Юрий Ирдынеевэй «Залуу наһан», Мэлс Самбуевай үгэнүүд дээрэ бэшэгдэһэн Чингис Павловай «Хүнэй наһан», Гур Дашипыловэй «Шамдаа яаранабди» гэһэн шэнэ дуунууд олонхой дунда удангүй тараха, уран һайханай бүлгэмүүд хабаадагшад хүн зоной урда дуулажа, нэрьемэ альга ташалгада хүртэхэ бээ гээд найдагдана.

Арадай уран бүтээлэй республиканска байшангай гаргадаг «Репертуарай хуудаһанда» багашуулай зүжэг үсөөнгүй гарана гэжэ хэлэхэ. Августын энэ номерто Людмила Брянскаягай «Зараа. хэрмэхэн ба һарахагуд» гэһэн ехэ зохидхон пьесэ толилогдоһон байна. Иимэ зүжэгүүды ходо гаргажа байгаа һаа, ехэл таарууд бэлэй.

«Репертуарай хуудаһанай» сентябриин номер ехэ үгытэйшэг гэжэ сэхэ хэлэмээр. Юуб гэхэдэ, энэ нэгэл зүжэгэй текст, гурбан хатарай хүгжэмэй ното, шэнэ хоёр дуун толилогдоо. Үнгэрхэ ерэхэдэ, нэгэшье шүлэг, сценкэ, конферанс, шог расказ энэ номертэ ороогүй. Һарадаа нэгэ хэблэгдэдэг «Репертуарай хуудаһые» уран зохёолой жанр баянтайгаар гаргажа болохоор бэшэ гү?

«Репертуарай хуудаһанай» октябриин номерые ираад үзэе! Агуу Октябриин социалис революциин 55 жэлэй ойе угтуулан энэ номер гаргагдаа. Гол түлэб энэ хуудаһан өөрынгөө зорилгодо хэмжээндэ хүрэмөөр бүтээгдээ гэжэ һананабди. Агуу Октябриие магтаһан буряад поэдүүдэй шүлэгүүд түрүүшынь хэдэн хуудаһанда. Зүб даа. Энэ ехэ һайндэртэ зорюулагдаһан концерт бэлдэхэдэ, иимэ шүлэгүүд зааталтагүй хэрэгтэй болохо бшуу.

Поэт Цырен-Базар Бадмаевай ухибүүдтэ, эдир үетэндэ зорюулжа нилээд олон зохёол, шүлэг, үльгэр, онтохо, рассказ, зүжэг бэшэжэ ёһотой. Мүнөө «Репертуарай хуудаһанай» октябриин номерто тэрэнэй ухибүүдтэ зориулһан «Үгэдөө хүрэһэн үрэгтэй хүбүүн» гэжэн хэхибүүдэй зүжэг толилогдобо. Ухибүүдэй абари зан, тэдэнэй хүсөөн үгэ дуугаа энэ зүжэг соо гоёор харуулагдаа. Богонихон аад, тоб гэһэн зүжэгэн. Иимэ пьесэ нургуулиин клубуудай сцена дээрэ табиха һаа, боломоор даа.

Композиторнууд Анатолий Андреевэй «Айлшална ерыт!», Базар Цырендашиевай «Хубшын дуун», «Партизан тухай баллада», Юрий Ирдынеевэй «Хүдөө ажалшадай дуун» гэһэн шэнэ дуунуудай ното, үгэнүүдые энэ номерто толилогдоһониинь һайн.

Алкоголизмтай, архидалгатай тэмсэлые шангадхаха тухай гүрэн түрымнай гаргаһан тогтоолые хүнүүд һайн һанана. Соёлшод, уран һайханай бүлгэмэй хабаадагшад энэ тэмсэлдэ олоной хамсы шуун оролсохо ёһотой, уялгатайшье ха юм. Тиимэһээ архидалгын хойшолонгууд, обществодо, ажал хүдэлмэридэ, ажалай журам сахилгада архинашадай хүргэдэг хорон тухай ёгто шүлэг, сценкэ, конферанс, зүжэг, дуун олоор бэшэгдэхэ, «Репертуарай хуудаһанда» толилогдохо зэргэтэй ха юм. Энэ талаар «Репертуарай хуудаһанай» номернууд үгытэйшэг байна. Октябрь һара соо гараһан номертол Ш-Н. Цыденжаповай «Гурбан муутай хахасалга» гэһэн сценкэ толилогдоһон. Энэмнай багэ гэзэшэ ааб даа.

Нэгэ үйлэтэй зүжэгүүд хомор гээд ходо гэмэрэлдэнэбди. Авторнууд яһала олон. Тэдэнэй бэшэһэн зүжэгүүдые уран һайханай совет анхаралтайгаар зүбшэн хэлсэжэ, авторнуудтай хүдэлхэ, тэдэндэ туһалхашье талаар хэмжээ ябуулга абадаг байха аабза гээд найдагдана. Богонёор хэлэхэдэ, авторнуудай олон болоо һаа, ехэл һайн бэлэй.

Арад зоной аман зохёолһоо хошоо хурдан үгэнүүдые «Репертуарай хуудаһанда» толилоо һаа, туһатай байха һэн. Шог ёгто бишыхан рассказууд, хадхуу хурса үгэнүүд, баснинууд үшөөл үсөөнөөр толилогдоно гээшэ ха.

Арадай уран бүтээлэй республиканска байшан энэнэй урда жэлнүүдтэ «Эстрадна суглуулбари» номой хэблэлээр гаргуулдаг байһан. Тэрэнь мүнөө гарахаяа болишонхой. Дэмы даа. Хэблэжэл байгаа һаа, уран һайханай бүлгэмүүдтэ, хүдөөгэй клубуудта, соёлой ордонуудта ехэл туһатай байха һэн.

«Репертуарай хуудаһанай» хэдэн номер тобшохоноор хаража үзэбэбди. Арадай уран бүтээлэй республиканска байшангай уран һайханай соведэй ажал хүдэлмэридэ ямар нэгэн сэгнэлтэ абаһаар үгэхэнь бэрхэтэй ааб даа. Зүгөөр, дээрэ дурдагдаһан хэды еды дутуу дунданууды хараада абаа һаа, ехэл һайн байгаа гэжэ һанагдана.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

Элдэб һонин

Дахяад арбан хоёр стул

Ильф Петров хоёрой мэдээжэ туужын геройнуудай «мүрөөр» Петродворецэй музейн хүдэлмэрилэгшэд 12 стул бэдэрхэеэ мордоһон байгаа. Зуун табин жэлэй саана петровско дубаар бүтээгдэһэн гарнитура Остап Бендерэй бэдэрһэн субад эрдэниһээ үлүү сэнтэй гэжэ тэдэнэр тоолоно.

1924 ондо Петербургда үерэй болоходонь, зунай саад соохи газонууд, сэсэрлигүүд уһанда абтаһан, мраморно скульптуранууд эбдэрһэн, нэгэдэхи Пётр хаанай үедэ һуулгагдаһан дуб модод үндэһөөрөө һуга татагдаһан юм. Тэдэл, дубаар мебелиин гарнитурануудые дархалха гэжэ шиидэһэн байна.

Уран дархан (нэрэ обогынь мүнөө болотор тодорхойлогдоодүй) эртэ урдын түхэлэй яһала гоё 12 стул бүтээһэн. Тэдэнь зунай саад соохи Ордоной амаралтын газарта табигдаһан байгаа.

Гэбэшье үе сагай үнгэрхэдэ, стулнууд тарашоо, гарнитуранууд хэзээшье суглуулагдахаа болёо гэжэ һанагдадаг байһан. Гэнтэ телефоной хонхо жэнгирээд, музейн хүдэлмэрилэгшэдэй анхарал татаба. Карелиин хоолойн дэргэдэхи дачануудай нэгэндэ гансада табан стул олдоо бшуу. Тэдэниие Петродворецтэ үгэхэ гэжэ шиидхэгдэһэн байна. «Коттеджи» ордон мүнөө һэргээгдэн бодхоогдожо байнхай. Тэрэнэй залнуудай нэгэн баһал тиимэ түхэлтэйгөөр шэмэглэгдэхэй.

Зургаадахи стул Ленинградай университедэй хүшан баншангуудай нэгэнэй гардероб сооһоо олдоо. Энээгээр урмашаһан бэдэрэгшэд аудиторинууд, кабинет, лабораторинууд соогуур олон үдэрэй туршада бэдэрэлгэ хэһэн байна. Долоодохиинь экономическа факультедэй нэгэ таһалга сооһоо олдобо. Бэдэрэлгэ үргэлжэлһөөр...

В. ГАНШИН, М. ФРИДМАН.
ТАСС-ай корр.

Модод—хүшөөнүүд

Львов центртэ оршодог гүрэнэй университедэй Днепропаркдахи ботаническа саад соо дүрбэн зуу гаран наһатай липэ модон ургажа байдаг. Иимэ түхэлэй үсөөхэн модод эды шэнээн үндэр «наһа наһалдаг» байха! Гэбэшье городой зоной, аяншадай анхарал татахаһаа гадна, домоглон хэлсэдэгэй ёһоор, ...панска шляхтын ехээр бэ... хилмэл үндэр хэрэмые 16... ондо хасагуудай доболхо үедэ, Б. Хмельницкий энэ модон доро байжа, байлдаа хүтэлһэн юм гэдэг.

Үндэр наһатай олохон мододые гетманэй нэрэтэй хо... бодог байһан. Жэшээлхэдэ, Дрогобычска районой Во...левичи тосхондохи 25 м... үндэр, түйлай бүдүүн ду... Золочевскэ районой Хмю... тосхондохи липэ. Пустом...товска районой Товщив т... хондохи гурбан дуб мод... тиимэ суутай болонхой. Тэрэнэй хажууда Б. Хмельницкий, тэрэнэй сэрэгшэд ба... ладаг байһан юм ха.

Эдэ модод бүридхэлдэ ...тажа, байгаалиин, түү... хүшөөнүүд мэтэ хамгаа... дажа байдаг.

В. АФАНАСЬЕВ,
ТАСС-ай корр.

Шүлэгүүд — автографууд

Бүлэг поэдүүд бо... уран зураашадай гара... бэшэжэ Москвада гаргуу... байһан «Автографы» ... журналай хэдэн хэһэг ... городто болоо. Тэрэнэй ... дар таладань, титульна ... даһан дээрэнь «түр... үдэрынь тэмдэглэгд... байһан. Зүгөөр жур... ээзэнэй тамга 1920 оной ...кабриин 12-то дараг... янзатай..

Энэ журнал оройдоол ... хуудаһатай. Шүлэгүүд ... рагуудынь хатуу саа... дээрэ ротатораар буул... һан байжа болоо хаш... хёол бүхэндэнь гар таб... Арбан шүлэг поэдү... өөһэдынь гараар бэшэ... хэй.

Тэрээн соо С. Есе... («Разбуди меня завтра... но»), К. Бальмонтын («З... ный змей»), А. Луна... скиин («Я под бурным ... ханьем великих событи... В. Каменскиин («Ле... Б. Пастернагай («Разве ... сит АРУМ») гэһэн шүл... — автографууд оронх...

И. ПОЛУШИ...
ТАСС-ай корр.

Хилын саанаһаа
радио • телефон • телеграф

БАРУУН БЕРЛИН

ЛЕНИНЭЙ СУРТАЛАЙ ТҮГЭС ИЛАЛТА

ТАСС

Совет Социалис Республиканунуудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй алдарта ойе һайндэрлэхөөр бэлдэжэ байхадаа, Ленинэй партиин хүтэлбэри доро 50 жэлэй турша соо СССР-эй гаталһан замай түлөө совет хүнүүдэй омогорхол баярыень бүхы оронуудай коммунистнуудтай хамта хубаалданабди гэжэ Баруун Берлинэй Социалис нэгэдэмэл партиин бюрогой гэшүүн, правлениин секретарь Карл-Гейнц Кништедт, ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, мэдүүлбэ.

Олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн Совет гүрэниие эмхидхэн байгуулга, хүгжөөлгэ хадаа национальна асуудалаар ленинскэ политикын түгэс илалта, адли тэгшэ эрхэтэй республиканунуудай нэгэдэн хамтаралгада элдэб үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэдэй — ажалшадай нягтаар жагсаха суртал бодолой бодото бэелэл болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Национальна асуудалаар СССР-тэ бэелүүлэгдэһэн ленинскэ ёһо гуримууд мүнөө хүрэтэр шухала удха шанартай гэжэ К.-Г. Кништедт хэлэбэ. Советскэ Союзые, тэрэнэй толгойлдог дэлхэйн социалис байгуулалтые нягтаар тойрон жагсаха тумаа империализмда эсэргүү хүсэнүүд улам ехэ амжалта туйлана. Империалис буржуйнарай харата ябуулгануудые манай парти эрид шууд элирхэйлжэ, хүдэлмэришэн ангиин ба империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдэй ябуулгын нэгэдэлэй түлөө, Советскэ Союзтай, КПСС-тэй бата бэхи, эбдэршэгүй хани барисаа тогтоохын түлөө тэмсэнэ.

Коммунизм байгуулха хэрэгтээ агууехэ шэнэ илалта, амжалтануудые гайхамшаг һайндэрэй урда тээ туйлахыень Советскэ Союзай арадуудта хүсөөд, Совет ороной хүгжэлтэнь социализмын түлөө тэмсэхэдэмнай бидэндэ хүсэ шадал нэмэдэг гэжэ К.-Г. Кништедт хэлэбэ.

ТОКИО

Демократическа хүсэнүүдэй амжалта

ТАСС

Японой парламентын доодо палатада декабриин 10-да үнгэргэгдэһэн һунгалтын үедэ социалис ба Коммунис партинууд ехэ амжалта туйлаа. Эдэ партинууд парламентда тус тустаа 31, 24 депутадай мандадуудые абаһан байна. Дуугаа үгэлгын дүнгүүдые эсэслэн согсолходо, социалис парти парламентда 118 һууритай (урдын бүридэлдэ 87 һууритай байһан) болобо. Дайнай һүүлээрхи үе соо Коммунис парти эгээн олон депутадай мандадуудые абаһан байна—парламентын урдын бүридэлдэ 14 һууритай байһан һаа, харин мүнөө 38 һууритай болоо.

Һунгуулиин ябуулгада ехэ мүнгэ зөөри гаргашалаашье һаа, либерально-демократическа зонхилхы парти оройдоол 271 һууритай болоһон байна (урдань парламентда 297 һууритай байһан юм).

Парламентда олонхиин һуури эзэлжэ, либерально-демократическа парти шэнэ правительство бүридхэхэ эрхэдэ хүртөө.

САНТЬЯГО

Хани барисаата харилсаа холбоон

ТАСС

Чилиин Республикын Президент Сальвадор Альендиин СССР-тэ айлшалгаяа дүүргэһэн тухай Совет-чилиин хамтын коммюникегэй текстые «Сигло» газетэ «Чили ба СССР-эй хоорондохи хани барисаата харилсаа холбоон үргэдхэгдэхэ» гэһэн гаршагтайгаар тунхаглаһан байна.

Чилиин ниислэл хотын газетэнүүдэй олонхинь коммюникее тунхаглаа. Уласхоорондын байдалай гол шухала асуудалнуудаар хоёр оронойнэгэн адли һанал бодолтой байһыень хэблэл тэмдэглэнэ. Промышленна предприятинуудые бариходань, энергетикын баазаяа үргэдхэхэдэнь, хүдөө ажахын ба загаһа барилгын һалбаринуудта, мэргэжэлтэдые һурган бэлдэхэдэнь, Советскэ Союз Чилидэ туһа хүргэхэ юм гэһэн үгэнүүдые хамтын коммюнике сооһоо газетэнүүд онсолон тэмдэглэнэ.

ГАВАНА

Сальвадор Альенде Гавана ерэбэ

ТАСС

Чилиин Республикын Президент Сальвадор Альенде Госсенс албанай хэрэгээр эндэ ерэбэ.

БОНН

СДПГ-гэй хүтэлбэрилхы зургаануудай заседани

ТАСС

Социал - демократическа партиин хүтэлбэрилхы зургаануудай—правлениин, партийна соведэй, хиналтын комиссиин заседани Бонндо боложо, ноябриин 19-дэ Бундестагта үнгэргэгдэһэн һунгалтын дүнгүүд тухай асуудалнуудые, правительствын шэнэ нэгэдэл байгуулха тухай СДПГ-гэй СВДП-гэй түлөөлэгшэдэй хоорондо хэгдэһэн хөөрэлдөөнүүд тухай асуудалнуудые зүбшөө.

Ноябриин 19-дэ үнгэргэгдэһэн һунгалта социал-демократическа партида «түүхэтэ удха шанартай» юм гэжэ СДПГ-гэй түрүүлэгшэ, канцлер В. Брандт, заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, тэмдэглэбэ. Тэрэ туйлай ехэ илалта туйлаа, тиин мүнөө Бундестагта эгээн түгэс хүсэн бүлэглэл болохо байна.

Правительствын шэнэ нэгэдэлдэ СВДП-тэй хамтаржа, 1971 ондо абтаһан правительственна программаяа, мүн 1972 ондо үнгэргэгдэһэн һунгалтын үедэ баримталһан программаяа бүрин бэелүүлхэ гээшэ зорилгомнай болоно гэжэ В. Брандт тэмдэглээ. Баруунай ба зүүнэй гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае һайжаруулха гадаадын политикаяа эдэбхитэйгээр үргэлжэлүүлхэ шухала гэжэ тэрэ хэлэбэ.

СДПГ-гэй хүтэлбэрилхы зургаануудай заседани дээрэ СДПГ-гэй түрүүлэгшын орлогшо, социал-демократическа парламентска бүлэглэлэй түрүүлэгшэ Г. Венер правительствын шэнэ нэгэдэл байгуулха тухай СДПГ-гэй СВДП-гэй комиссинуудай хоорондо үнгэргэгдэһэн хөөрэлдөөнүүдэй ябаса тухай элидхэл хээ.

БОНН

Брандт Шеельтэй уулзаба

ТАСС

Социал - демократическа партиин түрүүлэгшэ, ФРГ-гэй канцлер Брандт сүлөөтэ демократическа партиин түрүүлэгшэ, гадаадын хэрэгүүдэй министр В. Шеельтэй эндэ уулзажа хөөрэлдэбэ. СДПГ-СВДП-гэй правительствын шэнэ нэгэдэлэй бүридэлые һунгаха асуудалнууд хэлсэгдээ гээд хэблэл мэдээсэнэ.

ЧИЛИ. Барилгын «Деско» гэжэ фирмын хүдэлмэришэдэй митинг дээрэ президент С. Альенде үгэ хэлэбэ.

Предприятиин эзэдэй ба транспортнигуудай хуули бусын «буһалгаанай» дүүрэһэнэй һүүлээр тус фирмын эзэд «буһалгаанай» үедэ Арадай нэгэдэлэй правительствые дэмжэжэ, ажалаа орхёогүй байһан хүдэлмэришэдтэй, алба хаагшадтай хэлсээгээ таһалхые һэдэһэн байна. Хэрбээ фирмын эзэдэй иимэ ябуулгануудаа үргэлжэлөөд байгаа һаань, тус фирмэ гүрэнэй хиналтада абтаха юм. «Деско» гэжэ фирмэһээ хүдэлмэришэдэй ажалһаа гаргагдалгые правительство буруушааха байна гэжэ президент С. Альенде тэмдэглээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: митингын боложо байһан үе.

Пренс Латина—ТАСС-ай фото.

ИСЛАМАБАД

Пакистанай президентын мэдүүлгэ

ТАСС

Хэрэг байдалһаа дулдыдан, Бангладешые мэдэрхэ гээшэ шухала гэжэ тоолоноб гээд Пакистанай президент З. А. Бхутто Лахорто мэдүүлбэ.

Энэ гүрэниие дэлхэйн бүхы шахуу оронуудай, арадуудай мэдэрээд байхадань, Бангладешые мэдэрхэеэ арсаха гээшэ таарамжагүй буруу байна гэжэ Пакистанай Арадай партиин (ПНП) Генеральна секретарь Д. Рахим мэдүүлээ.

БОНН

Нэмэл бэшэгээр хандаба

ТАСС

Эб найрамдалай немецкэ холбоон гэжэ Баруун Германиин прогрессивнэ партиин директорат шэнэ зарлалай бундестагай депутадуудта нэмэл бэшэгээр хандажа, Вьетнамай газарые американ авиациин бомбодолгые болюулха, Вьетнамда дайн байлдаа болюулха, эб найрамдал һэргээхэ тушаа хэлсээндэ дары түргэноөр гар табиха тухай эрилтэ хэхыень тэдэниие уряалаа. Американ авиациин бомбодолгоһоо уламжалан, үдэр бүхэндэ Вьетнамай энгэй хүн зон — эхэнэрнүүд, үхибүүд, үбгэдүүд алуулна гээд бэшэг соо хэлэгдэнхэй.

КАНБЕРРЭ

Австралиин правительствын шиидхэбэри

ТАСС

Сэрэтэйнгээ хүдэлмэрилэгшэдые гурбан долоон хоногой турша соо Вьетнамһаа дуудажа ерүүлхэ тухай шиидхэбэри Австралиин правительство гаргаа гээд премьер-министрэй орлогшо Л. Барнард мэдээсэбэ. Мүнөө үедэ Австралиин сэрэгэй 150 советник Урда Вьетнамда байдаг юм.

Шэнэ Зеландиин правительство мүн лэ иимэ шиидхэбэри гаргаһан байна. Сэрэгэйнгээ хүнүүдые ойрын сагта Урда Вьетнамһаа дуудажа асархамнай гэжэ Шэнэ Зеландиин премьер-министр Н. Кирк Веллингтондо үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ.

ПАРИЖ

ИНДОХИТАДТАХИ БАЙЛДААНУУД

ТАСС

Үнгэрһэн үдэрнүүдтэ Куангчи провинциин нютагуудта болоһон байлдаануудай үеэр Урда Вьетнамай патриодууд сайгон сэрэгүүдэй бэхилэлгэнүүдтэ эдэбхитэйгээр добтолжо, ехэ гээлтэ хоролтодо оруулаа. Плейку провинцида шанга тулалдаанууд боложо үргэлжэлһөөр. Камбоджын хилэ шадар байдаг сэрэгэй Дыкхо гэжэ баазада Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд хэдэ дахин добтолһон байна.

Декабриин 10-най һүни Урда Вьетнамай патриодууд Меконг мүрэнэй урда захадахи Ансюен провинцида эшээлһэн дахуулнуудай арминн сэрэгүүдэй бэхилэлгэнүүдтэ добтолһон байха юм. Сайгон шадар шанга байлдаанууд боложо үргэлжэлһөөр.

ПАРИЖ. (ТАСС). Ороной хойто захада болоһон байлдаануудай үеэр Лаосой патриодууд ехэ амжалтануудые туйлана. Декабриин 10-да болоһон байлдааануудта Лаосой Арадай сүлөөлэлгын арминн подразделенинүүд Домбото губи талын баруун-урда захада эшээлһэн дайсанай сэрэгүүдые бута сохёод, үлдэн намнаа.

Боловен гэжэ хада уулата газарта, Сараван, Паксонг хотонууд шадар байлдаанууд болоно.

ПАРИЖ. (ТАСС). Камбоджоһоо абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, декабриин 10-най һүни Камбоджын ниислэл хотоһоо зүүн-хойгуур 18 километрэй газарта шанга тулалдаанууд болобо. Тактическа авиациин туһаламжа, дэмжэлгээр пномпениин сэрэгүүд патриодуудай добтолгые сухарюулхыһи тула һэдэлгэ хэбэшье, урагшагүйдөө.

ХАНОЙ. (ТАСС). Декабриин 10-да Хойто Вьетнамдахи Куангбинь провинциин, Виньлинь зонын хүн зоноор олон зарим районуудые американ агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй стратегическэ «В-52» түхэлэй бомбардировщигууд зэрлиг бүдүүлигээр бомбодоһон байна. Энэ үдэр Тханьхоа, Хатинь, Куангбинь провинцинуудай, Виньлинь зонын һуурин тосхонуудта США-гай авиаци хэдэ дахин добтолбо. Хархис муухай добтолгонуудһаа уламжалан, амгалан зоной дунда алуулһан хүнүүд олон, байрын гэрнүүд һандаргагдаа.

Вьетнамай Демократическа Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ мэдүүлгэ тунхаглахадаа, ДРВ-гэй бэеэ дааһан ба аюулгүй байдалда хоро хүргэһэн сэрэгэй харата ябуулгануудые эрид буруушааба. Эзэрхэг түримхэй дайгаа болюулжа, Вьетнамдахи дайе болюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээндэ саг дары гар табиха эрилтэ США-гай урда табина.

ПАРИЖ

Алууршадай хорото һабарые холодуулха!

ТАСС

Вьетнамай асуудалые амгалан ёһоор шиидхэхын түлөө тэмсэдэг, политическэ үзэл бодолоороо түрмэдэ хаагдаһан 300 мянга гаран хүнүүд Урда Вьетнамай түрмэнүүдтэ тамалагдажа байна. «Пуло-Кондор» гэжэ түрмын, Тан-Хиап. Тхудык, Тихоа гэжэ концлагерьнуудай нэрэнүүд Гитлерэй хюдалгын лагерьнууд — Бухенвальд, Дахау, Равенсбрук гэхэ мэтын нэрэнүүдтэй тон адляар хүн түрэлтэнэй ухаан бодолдо зэбүүрхэгдэн хадуугдаха ёһотсой гэжэ Франциин мэдээжэ журналистка Мадлен Риффо «Юманите» газетэдэ бэшэбэ. Эдэ хүнүүдэй ами наһанда аюул тохёолдоод байна гэжэ М. Риффо тэмдэглээ. Эхэнэрнүүд, үхибүүд тэдэнэй дунда олон. Сайгоной хархис засагаархид мүрдэлгэ хэнгүй, олон арбаад мянган демокрадуудые түрмэдэ хааһан байна. Американ советнигүүдэй хараһаар байтар тэдэнэй олонхиинь зэрлиг муухайгаар хюдаһан.

1971 онһоо хойшо политическэ үзэл бодолоор түрмэдэ хаагдагшадые «эдэбхитэйгээр ба нюусаар усадхаха» түсэб гэдэгые бэелүүлхэ гэжэ американ засагаархид Тхиеутай хамта хараалһан байна гээд статьягай автор тэмдэглэнэ. Урда Вьетнамдахи дайе болюулха тухай хэлсээнэй баталагдаха «аюулай» тохёолдоод байгаа һаань, энэ түсэб бэелүүлэгдэхэ ёһотой юм ха гэжэ М. Риффо бэшэнэ.

Вьетнамда ошоод ерэһэн американ юристнүүд сайгон хархис засагай түрмэ түшэнүүдтэ зэрлиг муухай ябуулгын хэгдэжэ байһые эрид буруушаагаад, политическэ үзэл бодолоороо түрмэдэ хаагшадые нюусаар хэһээхэ бэлэдхэл хэжэ байһан тухайнь дэлхэйн олониитэдэ элирхэйлэн мэдээсээ һэн гээд М. Риффо тэмдэглэнэ.

Вьетнамдахи дайе болюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээндэ гар табихаяа арсахадаа, политическэ үзэл бодолоор Урда Вьетнамай түрмэнүүдтэ хаагдагшадые үгы хэхэ гэһэн харата түсэбөө сайгон хархис засагаархидай бэелүүлхэдэнь США нүлөөлнэ гэжэ Мадлен Риффо бэшэнэ.

ШАТАР

ГУРБАДАХИ УУЛЗАЛГА

Нааданай гурбадахи уулзалгын үнгэргэгдэхэдэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан шатаршадай дунда һонирхолтой, шанга тулалдаан болоо. Зүүн-Сибириин технологическа институдай багша Шагжиев сагаанаар наадаһан спортын мастерта кандидат Хван гэгшын ноёной урдаһаа шанга добтолго хээд, нэгэ хүнгэн бодыень абажархиба. Шагжиев удаадахи ябадалнуудаа хэхэдээ сагаа баража, үлүү бодонуудаа алдаад, һүүлэй һүүлдэ партияа алдаха баатай болоо.

Багшанарай институдай студент Брылев республикын чемпионка Игумноватай наадахадаа, шүүхэ янзатай, бодонуудыншье һайн добтолгодо орожо ябаһан байгаа. Тиин нааданай һүүл багта Брылев ноёноо хамгаалхын орондо хоёрдохи бэрсэтэй болохые һэдэжэ, хүбүүгээ урагшань түлхижэ оробо. Һүбэлгэн бэрхээр, болтоомжотойгоор наададаг Игумнова тэрэнэй алдуу обёоржо, ноёндонь гурбан ябадалай һүүлдэ мат табяа.

Республикын хоёрдохи чемпионка Козулина Базархандаевай добтолгодо харюу үгэжэ яда ядаһаар шүүгдэшоо. Пенягин Самариниие, һурагша Занданов Волковые шүүһэн байна. Һурагша Александр Громов Хамагановтай наадахадаа тэнсэбэ.

Шатаршад Гончаров Брылевые, Агафонов Тоневицкиие, Ильин Красновые шүүһэн, Иванов Залкин хоёр тэнсэһэн байна.

Гурбадахи уулзалгын удаа шатаршад Хван, Пенягин, Агафонов, Игумнова гэгшэд тус тустаа гурбан очкотой, түрүүлжэ ябана.

М. ВАСИЛЬЕВ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Эхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

15.00—СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй ойн баярай хамтын заседани. 19.30—«Урагын һалбаржа байхада» — уран һайханай фильм. 20.55—хүгжэмтэ забһарлалга.

«Орбита» харуулна:

21.10—уласхоорондын панорама. 21.35—Алтайн сололото таряашадай захилаар концерт.

Улаан-Үдэ харуулна:

22.20 — телепанорама. 22.40 — «СССР-эй эрхэтэн байха гээшэ агууехэ омогорхол» гэһэн хөөрэлдөөн (буряадаар). 23.10—Эхэ орон, парти, Октябрь тухай дуунуудай концерт.

«Орбита» харуулна:

24.00—«Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30—**үнгэтэ телевидени.** Фигурнэ һолжоролгоор уласхоорондын мүрысөөн. Эрэшүүлэй дунда мүрысөөн.
01.45 — 03.00 — забһаллалга.
03.00—үнгэтэ телевидени. Футболоор УЕФА-гай кубогай уласхоорондын 1/8 финалай уулзалга. «Кайзерслаутен» (ФРГ)—«Арарат» (Ереван. СССР). ФРГ-һээ дамжуулга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

19.00—«Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30—**«Эбдэршэгүй хани барисаан». Яхадай АССР.** 20.00—«Архидалга сүүдлэнэбди». Сүүдэй залһаа репортаж.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Хүдөөдэхи коммунистнуудай гол зорилго» — түрүү бэшэг. СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаанууд дээрэһээ. ТАСС-ай һүүлэй мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Черемшанскадахи шалгалта эрхимээр үнгэргэгдэбэ». — Л. Неретинагай очерк. «Партийна ажабайдал» — тобшо мэдээнүүд.

Гурбадахи хуудаһанда: «Залан хүтэлбэрилхы орган хэрэгтэй». Д. Сыреновагай статья. Эрдэм наукын һониннууд. Шэнэ ном.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Нютаг нютагай һонин. Хилын саанаһаа.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54 приёмная — 54-93, зам. редактора — 6..., зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, ... ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной ... ни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 6..., культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67..., информации — 34-05, общественная приёмная — 56-..., машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61,